

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Domácí násilí na ženách

Tereza Kubátová

Bakalářská práce

2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Kubátová**
Osobní číslo: **H09179**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Domácí násilí na ženách**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování:

Práce se bude zabývat problematikou domácího násilí na ženách. Cílem je komplexně popsat tuto problematiku, definovat pojem domácí násilí, charakterizovat osobnost oběti domácího násilí, ale i samotného agresora. Pozornost bude věnována různým druhům domácího násilí. Důraz bude kladen na preventivní programy, právní pomoc obětem a pomoc, kterou nabízí neziskové organizace. Práce se bude dále zabývat vlivem společnosti (výchovy, vzdělání, genderových rolí, feminizmu) na tuto problematiku. Bude založena na studiu odborné literatury a zpracování kvalitativního výzkumného šetření. Šetření bude uskutečněno formou biografického designu s oběťmi domácího násilí (3-5 žen). Cílem je zachytit životní historii žen, které mají s domácím násilím osobní zkušenost (jejich prožitky, adaptaci na nově vzniklou situaci, názory, zjistit úlohu širší rodiny a podpůrné mechanismy).

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Domácí násilí : zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha : Acorus, 2009. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0. BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven. Brno : Computer Press, 2008. 176 s. ISBN 978-80-2511786-6. GJURIČOVÁ, Šárka; KOUTEK, Jiří; KOUCORKOVÁ, Jana. Podoby násilí v rodině. Praha : Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3. KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha : Portál, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3. MATOUŠEK, Oldřich; KOLÁČKOVÁ, Jana; KODYMOVÁ, Pavla. Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha : Portál, 2005. 251 s. ISBN 80-7367-002-X. STŘÍLKOVÁ, Patricie; FRYŠTÁK, Marek. Vykázání jako prostředek ochrany pře domácím násilím. Ostrava : Key Publishing, 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0. ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĐOVÁ, Klára . Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha : Portál, 2007. 277 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Adriana Sychrová**
Katedra ved o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2012**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

Univerzita Pardubice
Pardubice
Sídlo: Pardubice, Studentská 24
L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích 20. března 2012.

Tereza Kubátová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Adrianě Sychrové za vedení mé bakalářské práce, její cenné rady a připomínky. Dále děkuji všem účastnicím výzkumu za spolupráci při výzkumném šetření.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou domácího násilí na ženách. Cílem je komplexně popsat tuto problematiku, definovat pojem domácí násilí, charakterizovat osobnost oběti domácího násilí, ale i samotného agresora. Pozornost je věnována různým druhům domácího násilí, preventivním programům, právní pomoci obětem a službami, kterou nabízí neziskové organizace. Je založena na studiu odborné literatury a zpracování kvalitativního výzkumného šetření. Šetření bylo provedeno formou biografického designu s oběťmi domácího násilí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí, ženy, oběť, agresor

TITLE

Domestic Violence against Women

ANNOTATION

My bachelor thesis concerns the issues of domestic violence against women. The main task is to describe comprehensively these problems, define the term of domestic violence and depict the personality of such a victim, but also of the aggressor. The attention is paid to different kinds of domestic violence, preventive programs, legal assistance for victims and on aid, which is offered by non-profit-making organisations. It is based on the studies of specialized literature and on processing of qualitative researching investigation. The research was realized using the form of biographical design including the victims of domestic violence.

KEYWORDS

Domestic violence, women, victim, aggressor

Obsah

ÚVOD	9
1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ	11
1.1 DEFINICE POJMU DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	11
1.2 FÁZE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	13
1.3 HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	18
1.4 DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	18
1.5 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	19
1.6 CHARAKTERISTIKA NÁSILNÉ A OHROŽENÉ OSOBY.....	22
1.6.1 Násilná osoba.....	22
1.6.2 Ohrožená osoba.....	26
2 DOMÁCÍ NÁSILÍ A SPOLEČNOST	30
2.1 VLIV VÝCHOVY.....	30
2.1.1 Feminismus, gender a domácí násilí.....	32
2.1.2 Předsudky a mýty o násilí vůči ženám.....	33
2.2 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	34
3 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	39
3.1 DOMÁCÍ NÁSILÍ A SOUČASNÁ LEGISLATIVA V ČR.....	39
3.2 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	42
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	45
4.1 CÍLE VÝZKUMU.....	45
4.2 METODOLOGIE.....	45
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	48
4.4 SBĚR DAT.....	49
4.5 ANALÝZA DAT ZÍSKANÝCH NARATIVNÍM INTERVIEW.....	49
4.6 PŘÍBĚH LENKY.....	51
4.7 PŘÍBĚH JANY.....	56
4.8 PŘÍBĚH DOMINIKY.....	61
4.9 KONTRASTUJÍCÍ SROVNÁNÍ PŘÍPADŮ.....	64
4.10 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	66
ZÁVĚR	70
LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE	72
PŘÍLOHY	75

ÚVOD

Téma bakalářské práce zní „Domácí násilí na ženách“. Ve většině případů jsou oběťmi ženy, proto zaměřuji svou práci právě na ně.

Jedná se o aktuální problém společnosti. Toto téma jsem si vybrala, protože mě k sepsání práce motivovaly mé osobní zkušenosti a prožitky, tudíž jsem chtěla hlouběji proniknout do této problematiky. Ve společnosti jde o téma tabuizované. Lidé se jím začínají zabývat až když se jich přímo dotýká, ale často je již pozdě. Myslím si, že je důležité společnost o tomto problému neustále informovat pomocí neziskových organizací, preventivních programů a médií. Po bližším zkoumání zjišťujeme, že se domácí násilí vyskytuje kolem nás a často v případech, kdy to nejméně čekáme. To, že rodina na první pohled vypadá jako spořádaná a perfektně fungující, neznamena, že se jich tento problém netýká. Nikdy nevíme, co se za zdmi jejich domova může odehrávat. Násilí v rodině ovlivňuje všechny její členy. Například děti, které nejsou přímou obětí, ale musejí tomuto činu „jen“ přihlížet, jsou touto zkušeností ovlivněny po zbytek života. Může se to projevit v jejich partnerském životě, nebo v budoucím chování k jejich vlastním dětem.

Cílem práce je tento jev komplexně popsat. Definovat a charakterizovat domácí násilí na ženách. V teoretické části se zabývám vymezením a objasněním tohoto pojmu. Stručně se zmiňuji o historii násilí páchaném na ženách. Dále věnuji pozornost fázím, druhům a formám domácího násilí. V práci se zabývám i samotnými osobnostmi agresora a oběti. Existují typologie, dle kterých můžeme tyto osobnosti dělit.

Podstatnou úlohu hraje společnost a výchova. Jak je tato role významná zkoumám ve druhé kapitole. Dále se věnuji prevenci a preventivním programům s jakými se v rámci této problematiky můžeme setkat. Také zmiňuji výzkumy, které tuto problematiku zkoumají.

Důležitou kapitolou práce je část popisující současný stav legislativy v České republice a organizací, které se zabývají pomocí obětem trestních činů, konkrétně domácího násilí. Píši zde o úloze policie a pravomocích, které vůči násilníkům má. Dále jsem sestavila přehled některých organizací zaměřujících se na tuto problematiku.

Důležitou část práce tvoří kvalitativní výzkumné šetření. Šetření je uskutečněno formou biografického designu, konkrétně technikou narativních interview s třemi ženami, které zažily domácí násilí na vlastní kůži. Cílem je zachytit životní historii žen, které mají s domácím násilím osobní zkušenost. Záměrem výzkumu je hlubší rozbor a pochopení tohoto fenoménu. Výzkumné šetření pohlíží na problematiku domácího násilí z pohledu ženy jako oběti.

Má práce je založena na studiu odborné literatury, zákonů a legislativy týkající se problematiky domácího násilí. Stěžejní poznatky pro výzkum přináší narativní interview.

1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ

1.1 Definice pojmu domácí násilí

Jednotná a jednoduchá definice domácího násilí, která by jasně stanovila aspekty tohoto fenoménu, neexistuje. Proto jsem se rozhodla uvést několik z nich, abych tento termín co nejlépe osvětlila a přiblížila. Vybrala jsem definice obsahující základní informace o tomto pojmu. Odborná literatura uvádí následující definice.

„Pojem domácí násilí obecně znamená zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví. Jedná se o agresi jedné osoby proti druhé, jejíž cílem je ublížit, poškodit, poranit, v krajním případě zabít.“¹

„Domácí násilí zahrnuje všechny formy, fyzického, sexuálního a psychického týrání ve všech druzích blízkých vztahů, včetně vážných pohrůžek použití podobného násilí. Partneři nebo osoby blízké mohou žít ve společné domácnosti, mohou být rozvedeni, mohou žít odděleně, anebo spolu dlouho, či dokonce nikdy nežili. Ve většině případů jde o násilí páchané muži vůči ženám (vlastním manželkám, družkám, partnerkám), někdy i vůči dětem a prarodičům.“²

Německý kriminolog H. J. Schneider popisuje domácí násilí takto: „Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“³

V Deklaraci OSN, o odstranění násilí páchaném na ženách, která byla přijata na Valném shromážděním v prosinci 1993, je násilí na ženách definováno následovně: „Každý projev rodově podmíněného násilí, který má anebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo duševní újmu anebo utrpení žen, včetně vyhrožování

---

¹ STRÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 9. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

² MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s.277. ISBN 978-807-3678-180.

³ DONA linka: Pomoc obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: www.donalinka.cz/index.php

takovými činy, zastrašování nebo úmyslného omezování svobody, a to ve veřejném i soukromém životě“.⁴

Definice Bílého kruhu bezpečí je: „Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“⁵

Ženy jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí, a to až v 92-98% všech případů.⁶ Nejvíce jsou ohroženy ženy, které byly týrány jako děti. Také ty, které se brzy vdaly, otěhotněly před svatbou nebo byly vychovávány v rozvrácené rodině.⁷

Klíčovými znaky domácího násilí jsou:

- 1) Opakování a dlouhodobost** - nejedná se o jednorázový incident, ale o násilí které se dlouhodobě opakuje
- 2) Eskalace** - zvyšuje se výskyt od jednotlivých útoků k pravidelnému násilí
- 3) Jasně rozdělení rolí** - jasné a nezpochybnitelné rozdělení násilné osoby a ohrožené osoby - domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají
- 4) Neveřejnost** - probíhá v soukromí, tzv. „za zavřenými dveřmi“, stranou společenské kontroly^{8,9,10}

---

⁴ Piata žena: aspekty násilia páchaného na ženách. 1. vyd. Bratislava: Aspekt, 2001, s. 15. ISBN 808554928X.

⁵ Domaci nasili.cz [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/domaci-nasili/

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 231. ISBN 978-807-3678-180.

⁷ ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 22. ISBN 978-80-7367-690-2.

⁸ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaničková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 39. ISBN 978-802-5117-866.

⁹ ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 38. ISBN 978-80-7367-690-2.

¹⁰ STRÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 14. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

Podle policejní metodiky, aby bylo domácí násilí uznáno trestným činem musí být zastoupeny všechny čtyři znaky, neboť absence byť jediné složky nenaplnuje skutkovou podstatu dle právního předpisu.¹¹

1.2 Fáze domácího násilí

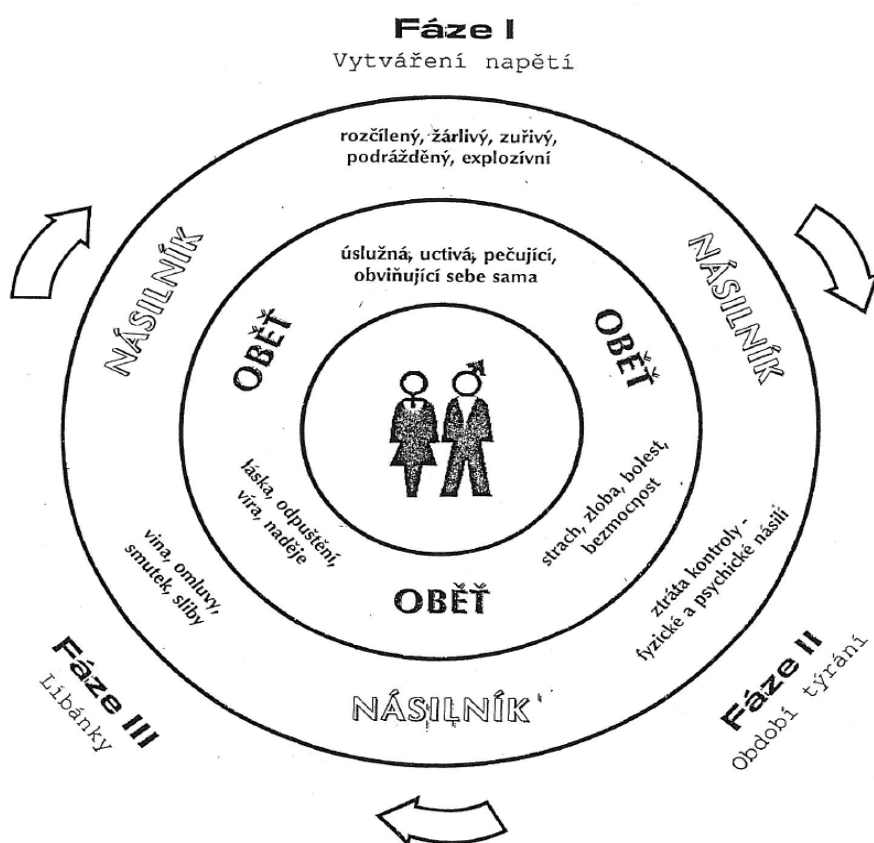
Domácí násilí se nevyskytuje jako ojedinělý, jednorázový akt. Jedná se o cyklicky opakující se etapy. Tato období bývají díky jejich cyklické podobě označovány za „**kruh domácího násilí**“ nebo také „**spirála násilí**“. První projevy bývají nenápadné a my nemůžeme jednoznačně určit, co vlastně bylo spouštěcím mechanismem, který vše odstartoval, a kdy násilí ve vztahu začalo. Důvody a podněty mohou být velmi různorodé, ale vývoj vztahu a chování muže je po prvním napadení ve většině případů identické.¹²

---

¹¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí a Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázaní

¹² BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 63. ISBN 978-802-5117-866.

Obr. č.1 Kruh domácího násilí

Zdroj: Magdalenium: Pomoc obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643226>

Fáze domácího násilí

- 1) Fáze stupňování napětí
- 2) Fáze exploze
- 3) Fáze usmíření, líbánky

Fáze 1: Stupňování napětí

V této fázi dochází k prvním konfliktům mezi partnery. Žena pocítí, že dochází ke stupňování napětí. Zvyšuje se frekvence verbálních urážek či slovního napadání. Žena se snaží být mnohem opatrnější, zbytečně partnera neprovokovat, snaží se nevyvolávat konfliktní situace a tak předcházet zbytečným sporům. Někdy se svému partnerovi vyhýbá, aby se vyvarovala dalším útokům. Je přehnaně milá a hodná v domnění, že

když se bude snažit, konfliktu se vyhne. V rámci kontaktu s vnějším prostředím se snaží udržet celou situaci „pod poklicí“.

Při opětovném návratu do první fáze domácího násilí se může stát, že pokud žena vycítí „vysoké napětí“ tak snaží se celou situaci urychlit. Nějakým způsobem se snaží dokonce agresora vyprovokovat, aby měla konflikt, co nejdříve za sebou a aby měla nad věcí částečnou kontrolu. Může rozhodnout, kdy a kde se to stane. Tímto si žena podvědomě myslí, že má situaci alespoň částečně pod kontrolou a cítí se být připravená. Což je pro její psychický klid velmi podstatné.¹³

Fáze 2: **Exploze**

Po vystupňování napětí, přichází fáze exploze. První fáze vyvrcholí tím, že muž nechá své agresivní volný průběh a vybuchne. Ženě se většinou nepodaří situaci odhadnout. Netuší, kdy a kde se „exploze“ stane a jak dlouho bude tentokrát trvat. Jinak můžeme tuto fázi nazývat fází týrání. „Obdobím, kdy agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází k propukání fyzického a psychického násilí, oběť se v této fázi cítí bezmocná, bojí se a vůči agresorovi cítí zlobu.“¹⁴ Reakce žen na fázi exploze mohou být různé. Některé okamžitě, pokud jim to agresor neznemožní, opouští místo konfliktu a hledají útočiště u svých blízkých, rodiny, přátel a známých, kteří jsou jim ochotni pomoci. Jiné ženy mohou utrpět emocionální kolaps, který trvá několik hodin, ve výjimečných případech i několik dní. Emocionální kolaps se projevuje hlavně tak, že ženy prožívají silné pocity deprivace, jsou nešťastné a zoufalé. Situaci, ve které se ocitly považují za bezvýchodnou a beznadějnou. To všechno vede k tomu, že je žena velmi zranitelná a slabá, což ji znemožňuje jakoukoliv reakci. Nemá sílu situaci řešit.¹⁵

Fáze 3: **Usmíření, líbánky**

Ve fázi usmířování si muž často uvědomuje svou chybu. Snaží se partnerce omluvit, slibuje, že se situace již nikdy nebude opakovat. U ženy muž vzbuzuje přehnanou lásku

---

¹³ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaničková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 64, 65. ISBN 978-802-5117-866.

¹⁴ STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 16. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

¹⁵ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaničková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 65. ISBN 978-802-5117-866.

a něhu. Partneri prožívají toto období velice intenzivně, přičemž vynakládají velké úsilí, aby svůj vztah udrželi. V této fázi často můžeme slyšet věty jako: „*Já už to víckrát neudělám. Mám prostě složité období. Společně to zvládneme. Nikdy by se to nestalo, kdyby...*“.

Před ženou je v této fázi velké rozhodnutí, zda od partnera odejít. Většinou to ale dopadá tak, že pokud ho neopustí bezprostředně po fázi druhé, partnerovi omluvy a ujišťování splní svůj účel. Žena mu odpustí a zůstává.¹⁶ V některých případech se může stát, že žena v partnerovi omluvy a ujišťování nevěří, přesto ho nedokáže opustit. Je příliš slabá, nemá kam odejít, a proto setrvává v tomto děsivém koloběhu.

Tyto fáze se pak opakují. Jediné, co se mění je poměr mezi jednotlivými stádii. Fáze exploze se prodlužuje a období líbánek se krátí až vymizí úplně.

Každou fázi opakujícího se cyklu násilí lze charakterizovat specifickými projevy chování a prožívání oběti i pachatele. V následující tabulce je uveden jejich přehled.

---

¹⁶ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 65. ISBN 978-802-5117-866.

Tabulka č.1 Chování agresora a oběti během fází domácího násilí

STUPŇOVÁNÍ NAPĚTÍ	
OBĚŤ	PACHATEL
Pečující, ochotná, souhlasící	Nízká míra hněvu
Dělá cokoli proto, aby „udržela klid“	Verbální agrese, pokořování
Potlačuje hněv	Lehčí fyzické násilí a ponižování, které se stává častějším
Omlouvá partnerovo chování	Vzrůstá potřeba kontroly a žárlivost
Za násilí viní vnější okolnosti	Jiné chování doma a jiné na veřejnosti
Přisuzuje si odpovědnost za partnerovo chování, kryje jeho chování	Narůstá obava z možnosti odchodu oběti
Odcizení se od okolí, stažení se do sebe	Zvyšuje se agresivita a frustrace
Nárůst stresu, úzkosti a strachu	
EXPLOZE	
OBĚŤ	PACHATEL
Pasivní přijímání	Nedostatek kontroly, nepředvídatelnost
Naučená bezmocnost, pocit, že nemá žádný význam pokoušet se uniknout nebo se bránit	Násilné projevy tenze, záchvaty zuřivosti
Emoční zhroucení	Touha „dát oběti lekci“
Disociace, neochota uvěřit tomu, co se stalo, rezervovanost	Omlouvání vlastního chování, obviňování oběti
Deprese, apatie	Kontrola nad ukončením této fáze
Minimalizace zranění	Emocionální vyčerpání
Izolace, odkládání vyhledání pomoci	Snížení sebeúcty
Snížení sebeúcty	
USMÍŘENÍ, „LÍBÁNKY“	
OBĚŤ	PACHATEL
Ztotožnění se s rolí oběti, viktimizace	Milující, vlídný, kající se
Pocity viny při představě odchodu od partnera	Prosí o odpuštění
Přebírání odpovědnosti za násilí, víra ve změnu partnera	Slibuje, že už se to nikdy nebude opakovat
Posílení přesvědčení zůstat s partnerem	Závislost na opětovném přijetí a odpuštění
Ambivalentní vztah sama k sobě	Ambivalentní vztah k sobě samému
Cítí se potřebná, hodnotná	

Zdroj: Vargová, Pokorná, Toufarová (2008,s. 38)

1.3 Historie domácího násilí

Bohužel nejde o jev, který by byl fenoménem pouze současné doby. K domácímu násilí docházelo již v dávných dobách. Donedávna bylo toto téma tabu a nikdo nepřipouštěl, že se něco takového děje. Z klinické praxe víme, že je to traumatizující jev, který má závažné psychické a i fyzické důsledky pro všechny, kteří se s ním dostanou do kontaktu.

Poslušnost ženy byla formulována již Biblií v Novém zákoně. Ve středověku byla poslušnost ženy vyjádřena i v církevním a občanském právu. Muž po svatbě přebíral ženu do svého poručnictví po nevěstině otci. Tímto získával veškerou pravomoc nad jejím životem. Měl v rukou její další výchovu a k tomu tedy patřily i fyzické tresty. Dobové záznamy poukazují na občasný nesouhlas žen s metodami uplatňování práva mužů. V některých případech se dovolávaly svých práv i u soudu. „V roce 1482 žádala o rozvod před soudem pražského administrátora Dorota z Miličina, která žalovala svého muže kramáře Vacka pro ublížení na těle, způsobené ranou sekyrou do hlavy a žádala také rozvod. Muž doznal, že ji uhodil sekyrou do hlavy a také asi třikrát bil, přičemž jednou, protože mu nadávala. Prohlásil však, že neřádá rozvod, s ženou chce být nadále věrně a právně. Církevní soud rozhodl pro zachování manželství, sice připomněl, že muž nemá být ženu železnými nástroji, ale dodává, že ji pro její špatnost může bít prutem či holí, důtkami nebo tahat za vlasy.“¹⁷

1.4 Druhy domácího násilí

Domácí násilí lze rozdělit na jednotlivé druhy, které se prolínají a málokdy se vyskytují izolovaně. I když jde o rozdělení teoretické a nepřesné, je poměrně důležité. Jeho znalost pomáhá pochopit, jak všestranně se násilí může vyskytovat a co každou jeho konkrétní formu charakterizuje. Nejčastěji uváděné druhy násilného jednání na ženách v literatuře.

- **Fyzické násilí:** Jedná se o brutální bolestivé útoky, které poškozují zdraví a v extrémních případech mohou vést k přímému ohrožení života oběti. Mezi

---

¹⁷ GJURIČOVÁ, Šárka, KOCOURKOVÁ, Jana, KOUTEK, Jiří. *Podoby násilí v rodině*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, s. 75. ISBN 9788070214169.

projevy fyzického násilí patří např. strkání, fackování, škrcení, bití pěstmi, tahání za vlasy, pálení, kopání, smýkání, ohrožování zbraní nebo nožem, odepírání spánku, jídla, házení předmětů a znehybňování oběti např. přivazováním nebo zatlačováním do kouta.

- **Psychické násilí:** Označované také jako násilí neviditelné. Tento druh násilí často souvisí s násilím fyzickým. Může se však vyskytovat i samostatně. Častými projevy psychického násilí je např. slovní napadání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti, vyhrožování fyzickým násilím, vydírání, hrubé chování a ničení vlastnictví oběti zejména oblíbených věcí.
- **Sexuální násilí:** Zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou oběti vnucovány, a které oběť podstupuje nedobrovolně nebo s nechutí. Sexuální násilí zahrnuje také odepírání sexu v souvislosti s ponižujícími komentáři ohledně vzhledu oběti.
- **Ekonomické násilí:** Tento druh násilí se dotýká základních potřeb ohrožené osoby, jako je jídlo, bydlení, ošacení apod. Znamená zamezení možnosti oběti disponovat finančními prostředky, ať vlastními tak rodinnými. Neposkytování prostředků na společnou domácnost případně i na děti. Zatajování ekonomické situace pachatele a rodiny.^{18, 19, 20}

1.5 Formy domácího násilí

- **Sociální izolace:** Znamená absolutní uzavření rodiny. Znemožnění kontaktu s přáteli a rodinou s cílem oběť sociálně izolovat. Jednostranné uplatňování privilegií pachatele rozhodovat ve všech oblastech společného života. Využívání dětí nebo jiných osob jako prostředku nátlaku na oběť. Do

---

¹⁸ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 41-42. ISBN 978-802-5117-866.

¹⁹ STRÍLKOVA, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 15. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

²⁰ ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 47-52. ISBN 9788073676902.

sociální izolace řadíme i zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání a rozhodování o tom, co je či není vhodné.

- **Zastrašování:** Vyvolávání strachu, demonstrace síly agresora, použití křiku, ničení majetku. Používání výhrůžek typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí, partnerky, vlastní sebevraždy, uzavření partnerky do blázince nebo odnětí dětí.
- **Vyčerpávání:** Přikazování někdy až nesmyslné práce, odepírání spánku, potravy, tekutin.
- **Citové vydírání:** Permanentní nadávky, kritizování, sekýrování, vyvolávání pocitu viny, popírání faktu násilí s tím, že se oběti „jen něco zdá“. Demonstrací milostného poměru s jinou osobou.
- **Ekonomické vydírání:** Zákaz získání nebo udržení zaměstnání, přidělování kapesného, přinucení žádat o prostředky na obživu, dennodenní kontrola nákupů, znemožnění přístupu k rodinným příjmům, neposkytování finančních prostředků na chod domácnosti, vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení a hygieny. Rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, nerespektování a popírání potřeb dětí.
- **Vydírání:** Nástrojem vydírání jsou většinou hlavně děti. Označování oběti za špatnou matku, navádění dětí proti druhému rodiči, vulgární a násilné chování. Pohrůžky, že v případě odchodu druhý rodič už děti neuvidí.
- **Zneužívání „práv“ muže:** Zacházení s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva o všem rozhodovat, být tím, kdo určuje role v domácnosti.^{21, 22}

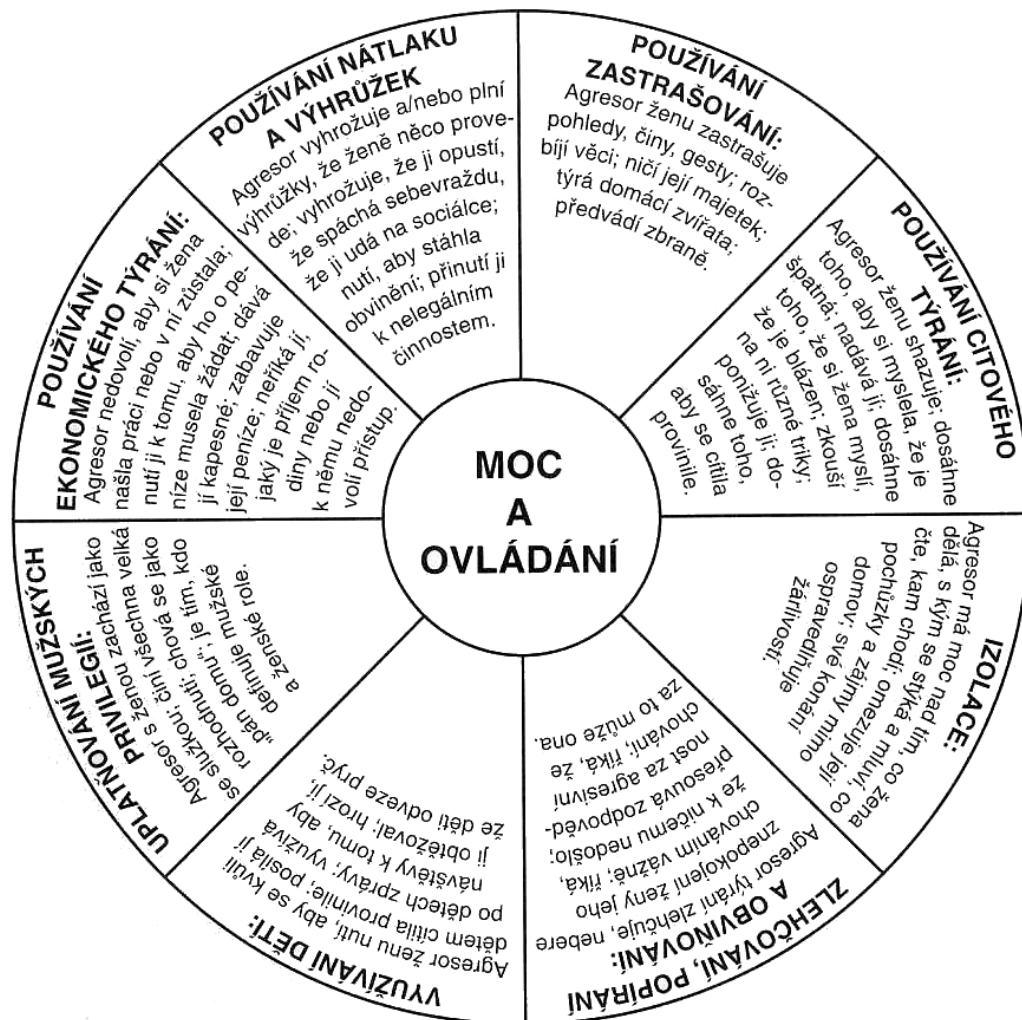
---

²¹ VOŇKOVÁ, Jiřina, SPOUSTOVÁ, Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 20, 21. ISBN 9788090362673.

²² STRÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 15. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

Domácí násilí tedy obsahuje nejen fyzické akty násilí, ale celou škálu dalšího chování agresora, jehož cílem je získat moc a nadvládu nad obětí. Z tohoto důvodu se také používá termín domácí násilí, jelikož lépe vystihuje skutečnou šíři celého problému. Někdy se můžeme dokonce setkat s pojmem „manželský terorismus“. Agresivní chování je zpravidla znázorňováno v grafickém schématu tzv. Duluthský model. Toto schéma, které běžně používají organizace, například britská Women's Aid, dobře ukazuje, jak citové týrání podněcuje a podporuje fyzické a sexuální násilí. Střed kruhu tvoří moc a ovládání, což výsledkem dlouhodobého násilí a týrání.²³

Obr.č.2 Duluthský model

Zdroj: Klimeš (2010, s. 15)

²³ KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010, s. 15. Psychologie (Portál). ISBN 9788073677459.

1.6 Charakteristika násilné a ohrožené osoby

U většiny kriminálních jevů převládají informace o pachatelích nad povrchními poznatky o jejich obětech. U domácího násilí je tomu naopak. Zatím víme daleko více o obětech domácího násilí než o jeho pachatelích.²⁴

Informace o tom, jací pachatelé domácího násilí jsou, získáváme z poznatků neziskových organizací, ze soudních síní, od pracovníků sociálněprávní ochrany dětí, od terapeutů, z výzkumů zahraničních organizací nebo z výpovědí těch, kdo s nimi přišli do přímého kontaktu. Jedná se o osoby, jenž s nimi žily či žijí ve společné domácnosti.

1.6.1 Násilná osoba

Na počátku vztahu bývá vždy těžké rozpoznat rizikové chování, z něhož by se později mohly vyvinout sklony k násilnému jednání. Ženy, které se s násilím setkaly ve vlastním vztahu, popisují znaky signalizující určité nebezpečí budoucího rozvoje domácího násilí. Zároveň potvrzují, že na počátku vztahu je většina žen zamilovaných, proto nevidí nebo vidět nechce tyto varovné signály v chování partnera. Mezi varovné signály, jak uvádí Bednářová, patří.²⁵

- **Nadměrná naléhavost**

Partner nutí poměrně brzo ženu k závazkům, tlačí na zasnoubení, svatbu. Pro pachatele násilí to znamená, že si ženu pojistí a „má jí jistou“. Jiným typem naléhání je pokud partner požaduje, aby spolu začali chodit.

- **Velká dominance ve vztahu**

Muž rozhoduje o společných záležitostech např. kam půjdou, co si koupí, koho pozvou na návštěvu apod. Slovo ženy nemá v tomto svazku žádnou váhu. Partner rozhoduje i o soukromých záležitostech ženy, např. s kým se

---

²⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářčková. Praha: Portál, 2010, s.228. ISBN 978-807-3678-180.

²⁵ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, c2009, s. 22. ISBN 9788025454220.

může stýkat, co si má vzít na sebe, jaké koníčky jsou pro ni vhodné, co si má koupit apod.

- **Vnímání žen jako méněhodnotných bytostí nebo pohrdavý postoj k ženám**

Muž nebere nic, co žena řekne, vážně. Má pohrdavý postoj ke všem ženám, nebere je jako rovnocenné bytosti. Vyvyšuje se nad ženy a mluví o nich pohrdavě.

- **Narcistické zaměření osobnosti**

Partner dává stále najevo vlastní pocit jedinečnosti, výjimečnosti a důležitosti. Nikoho nebere, jako sobě rovného. Nad všechny se povyšuje. Není empatický a okolní svět vnímá pouze skrze sebe, své vlastní pocity a názory.

- **Extrémní polohy ve vztahu ke své matce**

Muž svou matku bezmezně, nekriticky miluje, je na ní naprosto závislý a není schopen samostatných rozhodnutí. Nebo zde může nastat druhý extrém, kdy se svou matkou jedná jako s podřadnou, méněcennou bytostí. Neuznává jí jako přirozenou autoritu. Je k ní hrubý, nezdvořilý, v krajních případech může i v tomto vztahu docházet k domácímu násilí.

- **Nadměrná kontrola**

Druh chce o své partnerce vědět absolutně vše. Chce znát její minulost, každou její myšlenku, plány do budoucna. Neustále ji ohledně něčeho vyslýchá. Chce mít naprostou kontrolu nad tím, kam žena chodí, s kým se stýká. Pokud není s ní, neustále ji telefonicky kontroluje. Vždy najde nějakou záminku proč jí zatelefonovat, např. se opakovaně ptá kam dala mléko, kde mají doma koště, nebo že jí chce prostě říci, jak ji miluje. Ve skutečnosti se za tím, ale skrývá manipulace a muž neustále mapuje její kroky.

- **Snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů**

Partnerovi se nelíbí, že žena udržuje kontakty s přáteli a má své vlastní zájmy, na kterých se on nepodílí. Často kritizuje lidi, které má ráda a jsou pro ni blízcí. Argumentuje tím, že jsou špatní, nemyslí to s ní dobře, a proto by se s nimi neměla stýkat.

Pachatelé domácího násilí pocházejí z různých socioekonomických, vzdělanostních, rasových a věkových skupin. Mohou být jakéhokoli náboženského vyznání. Sdílejí ovšem některé společné charakteristiky. Násilníci většinou pocházejí z velmi špatného rodinného zázemí. Pachatel často sám vyrostl v násilném prostředí. Většina agresorů byla v dětství týrána. Více než polovina chlapců, kteří byli svědky nebo se sami stali oběťmi násilí, se v dospělosti dopouští násilí na své partnerce nebo dětech.²⁶

Pachatelé často vykazují nedostatek empatie či takzvanou „dvojí tvář“. Navenek často vystupují jako sympatičtí, velmi komunikativní lidé, ale ke svým partnerkám se chovají hrubě, agresivně a bezohledně.²⁷

Typologie pachatelů domácího násilí

a) Podle zdroje agrese:

- Trvalé osobní založení, kde klíčovou roli hraje dědičnost a výchova.
- Drobná mozková poškození, v tomto případě násilník zpětně cítí lítost za své chování. Někdy si násilný incident vůbec nemusí pamatovat. Tuto poruchu lze ovlivňovat vhodnou léčbou u neurologa nebo psychiatra.
- Dyadické reakce, tj. vzájemné působení obou partnerů, střídání se provokace a reakce.²⁸

---

²⁶ STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 15. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

²⁷ Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/nasilne-osoby/zatim-vime-vic-o-ohrozenych-osobach

²⁸ STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 18. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

b) Podle psychologického profilu:

- Rozpadlý alkoholik.
- Stresovaný slaboch.
- Nepolepšitelný násilník či sociální sadista.
- Domácí násilník, tento pachatel je typickým představitelem násilníka s „dvojí tváří“.
- Normální násilník, který je obětí vlastního špatného dětství jiný příklad chování v rodině nezná, proto se chová násilně i ke své rodině. Jestliže sám cítí vinu a přijímá odpovědnost za své chování, je zde dobrá šance na zlepšení a nápravu.
- Reaktivní násilník, reakce na domnělé nebo skutečné ústrky partnerky. Jasný a nápadný start agresivního chování.
- Jiný pachatel. Pachatelé s jinými než dosud uvedenými spouštěči jednání.²⁹

Holtzworth-Munroe a Stuart se ve své typologii zaměřili na charakteristiku násilí (např. závažnost partnerského násilí, obecnost násilí – mimo rodinu) i na popis samotného pachatele a jeho psychopatologie. Na základě řady výzkumů typologií pachatelů partnerského násilí pak navrhli typologii, která vymezuje hlavní tři typy násilníků.³⁰

- **Agresor pouze v rodině:** Tento typ je agresivní pouze vůči partnerce. K ostatním členům rodiny a k okolí je jeho násilnické chování značně omezeno. Tito násilníci nemají problém ve společnosti. S okolím většinou vycházejí dobře. Často mají vlastní zkušenost s násilím v rodině. Lze u nich předpokládat psychopatologii nebo poruchu osobnosti. Až polovina všech pachatelů se řadí právě do této kategorie.
- **Dysforický/hraniční typ:** Ze všech tří skupin je nejvíce emočně labilní, úzkostný a depresivní. Zastává klasické, konzervativní názory na rozdělení

---

²⁹ STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 18. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

³⁰ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.116, 117. ISBN 978-80-86131-76-4.

genderových rolí. Násilí zaměřuje výhradně vůči své rodině. Pro tuto skupinu pachatelů je typická schizoidní a hraniční osobnost. Představuje asi 25% všech pachatelů domácího násilí.

- **Obecně agresivní/antisociální typ:** Tento typ nejeví žádný zájem o ostatní. Je nespolečenský, amorální a neodpovědný. Agresivní bývá i mimo rodinu. Mnohdy u něj bývá diagnostikována antisociální porucha osobnosti. Často zastává názory, které omlouvají jeho násilné jednání.

Další teorie zabývající se typologií agresorů byla zformulována Jacobsonem a Gottmanem, kteří ve svém výzkumu, srovnávají páry, kde proběhlo partnerské násilí s páry, kde násilí není. Následně rozlišují dva typy (kobra, pit bull).³¹ American Psychological Association (APA) rozpoznává tři typy pachatelů partnerského násilí (typický násilník, násilník s duševní poruchou, kriminální typ násilný i mimo rodinu).³²

1.6.2 Ohrožená osoba

Ve Slovníku českého práva se můžeme dočíst: „Obětí trestného činu se rozumí pouze fyzická osoba, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví (nikoliv jiná újma). Za oběť se považuje i osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, jestliže této osobě zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu“.³³ Z toho plyne, že podle českého práva je obětí pouze osoba, jíž byla způsobena újma na zdraví. Pokud tedy není použito fyzické násilí, nejedná se o oběť. Což je problematické, jelikož většina žen, které zažijí domácí násilí, se setkávají hlavně s formou psychického násilí, které u nás není nijak postižitelné.

Podle občanského sdružení ROSA se až 38% všech žen setká během svého života s nějakou formou domácího násilí.³⁴ Pro ženy je těžké opustit partnera, stále čekají a věří ve změnu k lepšímu. Jedním z termínů, který se problematikou odchodu od

---

³¹ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s. 117. ISBN 978-80-86131-76-4.

³² Tamtéž, s. 117-118

³³ MADAR, Zdeněk. *Slovník českého práva*. 3. rozš. a podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 843. ISBN 9788072013777.

³⁴ ROSA: občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>

partnera zabývá, je pojem naučená bezmocnost. Naučená bezmocnost představuje výrazné snížení schopnosti ujmout se vlády nad svým vlastním životem, individuálně se rozhodovat v běžných životních situacích a za svá rozhodnutí zodpovídat. Tento stav vzniká postupem času. Osoba, která je objektem násilí zpravidla nemá žádnou moc násilí zastavit a každý její pokus o změnu končí neúspěchem. Probíhající násilí nemá racionální zdůvodnění. Partner vždy sám rozhoduje, jak s partnerkou naloží a jak se bude jejich život odvíjet. Protože oběť nemá nad násilím žádnou kontrolu a jeho frekvenci či intenzitu nemůže ovlivnit, stává se pasivní. Osoba, která dlouhou dobu zažívá násilí, je vyčerpaná, nezbývá jí dostatek sil potřebných ke změně a na svoji situaci rezignuje. Nevidí žádnou naději v konec trápení a nevěří, že by ji někdo dokázal pomoci.³⁵

Herman však s pojmem naučená bezmocnost nesouhlasí a její aplikaci na situaci týraných žen považuje za chybnou. Podle něj tento termín popisuje ženy jako apatické, poraženecké, smířené s vlastní situací a vůbec nebere v úvahu jejich silný vnitřní boj, který v nich každý den jejich života s tyranem probíhá.³⁶

V literatuře se vžil ještě další termín spojený s obětí domácího násilí. Je to pojem syndrom týrané ženy popisující důsledky týrání na prožívání oběti. Tento pojem do literatury zavádí psycholožka Lenore Walkerová s cílem pojmenovat širokou paletu psychických symptomů a vzorců chování, které jsou následkem dlouholetého partnerského násilí.³⁷ Aby se syndrom týrané ženy objevil, musí dojít alespoň dvakrát k zopakování celého cyklu domácího násilí. Walkerová uvádí čtyři základní charakteristiky syndromu týrané ženy.³⁸

- Žena věří, že vina je na její straně. Nedovede si představit, že by za násilí mohl být odpovědný někdo jiný než ona.
- Žena se bojí o svůj život a životy svých dětí.
- Žena má iracionální pocit, že násilník je všudypřítomný a vševědoucí.

---

³⁵ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, s. 16. ISBN 9788025454220.

³⁶ Tamtéž, s.16

³⁷ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.40. ISBN 978-80-86131-76-4.

³⁸ Tamtéž, s. 16

Následující tabulka ukazuje, že žena není v násilném vztahu pouze pasivní, ale že její vnímání vztahu prochází vývojem. Tabulka uvádí čtyři fáze, kterými žena prochází ve snaze cyklus násilí ukončit.³⁹

Tabulka č.2 Stádia rozvoje syndromu týrané ženy

Stádia rozvoje syndromu týrané ženy	
POPŘENÍ	Oběť odmítá přiznat okolí i sobě, že ve vztahu existuje násilí. Může pojmenovávat jednotlivé násilné incidenty jako náhody. Omlouvá násilné chování svého partnera a věří, že se už nebude opakovat.
VINA	V této fázi již oběť vnímá, že ve vztahu existuje nějaký problém, ale odpovědnost za něj přisuzuje sama sobě. Myslí si, že si násilí zasloužila, protože nedokáže splnit partnerova očekávání.
ZÍSKÁNÍ NADHLEDU	Žena již nepřebírá odpovědnost za násilí, ke kterému ve vztahu dochází, a začíná si uvědomovat, že násilí do partnerského vztahu nepatří, že si takové zacházení nikdo „nezaslouží“. Stále však chce udržet manželství a domnívá se, že společně mohou situaci vyřešit.
ODPOVĚDNOST	Pokud partner není ochoten nebo schopen násilí zastavit, oběť se rozhoduje vztah ukončit a začít nový život bez násilí.

Zdroj: Vargová (2008, s. 41)

Rozpoznat týranou ženu není lehké. Naprostá většina žen svou situaci před okolím skrývá. Stydí se za to, co se u nich doma děje, a proto to raději před svými známými a příbuznými tají. Jediným vodítkem, jak tyto ženy poznat, jsou jisté společné

³⁹ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.41 ISBN 978-80-86131-76-4.

charakteristiky. Velmi často je možné u obětí pozorovat shodné nebo podobné znaky související s jejich psychickým stavem či verbálním nebo neverbálním projevem.⁴⁰

„Za typické vlastnosti jsou u obětí domácího násilí považovány tyto vlastnosti: neschopnost se bránit, osamělost, citová, ekonomická či sexuální závislost, ignorování varovných signálů, tendence chování partnera omlouvat a bagatelizovat zvláště na počátku vztahu, zlehčování násilného chování trýznitele, skepse ohrožené osoby...“⁴¹

Velmi silnou „zbraní“ v rukou násilníka je izolace, do které jeho oběť upadá. Ta pak nemá možnost se konfrontovat s okolím a tak postupem času ztrácí cit pro to, co je normální. Normální se pro ní stává její každodenní realita. To je násilí. Zároveň přejímá partnerův pocit, že násilí je zasloužené a může si za něj ona sama. Veškeré její chování se soustřeďuje na to, aby se chovala „správně“, partnera zbytečně neprovokovala a nedávala mu záminku k dalšímu útoku. Bohužel tyto snahy většinou vyjdou naprázdno, protože násilník si vždy najde nějakou záminku, jak ventilovat svou agresivitu.⁴²

Jednou z nelogických reakcí obětí domácího násilí je chování, které je označováno termínem Stockholmský syndrom. „Tímto termínem jsou označovány dočasné projevy náklonnosti oběti vůči násilné osobě a vytvoření emocionální vazby k násilníkovi. Jde o jev, který se objevuje u týrání obecně. Obdobné projevy byly pozorovány u vězňů z koncentračních táborů za druhé světové války, válečných zajatců, politických vězňů a objevují se i u týraných dětí.“ Stockholmský syndrom vzniká u lidí izolovaných od okolního světa. Cítí se ohrožení a jejich situace jim přijde bezvýchodná. Zároveň se k nim násilná osoba chová přechodně laskavě a tím udržuje v oběti naději na zlepšení. Oběť uvěří, že agresor není tak zlý a dává mu další šanci na změnu.⁴³

---

⁴⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, s. 16. ISBN 9788025454220.

⁴¹ Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.estranky.cz/clanky/clanky/typy-osobnosti-obeti-domaciho-nasili.html

⁴² BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, c2009, s. 16. ISBN 9788025454220.

⁴³ Tamtéž, s. 16

2 DOMÁCÍ NÁSILÍ A SPOLEČNOST

2.1 Vliv výchovy

Jak už jsem v předchozí kapitole zmínila, výchova má zcela zásadní vliv na domácí násilí. Pokud se domácí násilí objevilo v rodině, je velice pravděpodobné, že děti, které tomuto jevu přihlížely nebo byly samotnými oběťmi, se v dospělosti budou domácího násilí dopouštět. Bohužel to vypadá jako kruh, ze kterého se nelze dostat. V mnohých případech tomu tak je. Občas se ale podaří tento cyklus přerušit. Pokud je žena silná a funguje jako plnohodnotný rodič, nemusí se u dětí sklony k násilí objevit vůbec.

Můžeme říci, že násilí vede pouze k dalšímu násilí. Ve většině případů tomu tak je. U chlapců již dříve týraných je prokázána mnohem větší pravděpodobnost sklonů k agresivnímu chování. U dívek je to jiné. Mnoho dívek, které se setkaly v dětství s násilím, bude mít sklony najít si agresivního partnera. Avšak všichni, kdo se na výchově dítěte podílejí (rodiče, škola, sociální pracovníci) mají velký vliv na to, aby se tak nestalo. Mohou zamezit tomu, že se z dítěte stane agresivní osoba.⁴⁴

Ještě před nedávnem byla výchova dětí spojována s úslovími jako: „Škoda rány, která padne vedle. Stromek se musí ohýbat dokud je mladý“. Tato rčení jsou důkazem, že ještě před několika lety společnost fyzické tresty na dětech schvalovala. Fyzické tresty byly po dlouhou dobu považovány za účinný způsob výchovy a řešení problémů s dítětem. Naštěstí se tento postoj mění. V platnost vstupují zákony na ochranu dětí a mládeže.⁴⁵

„Výchova bez násilí se rovná výchova proti násilí.“ U dětí, které vyrůstaly v klidném a láskyplném prostředí, lze předpokládat, že v dospělosti budou lépe zvládat stresové situace. V konfliktních situacích si budou umět poradit a budou umět v klidu jednat, bez jakéhokoli agresivního chování. To platí pro jejich jednání v rodině i ve společnosti.⁴⁶

---

⁴⁴ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaničková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 138, 139. ISBN 978-802-5117-866.

⁴⁵ Tamtéž, s. 138-139

⁴⁶ Tamtéž, s. 141

Většina rodičů si plně uvědomuje, že by neměli své děti bít, ale není jim jasné, jak by se měli zachovat v případě, kdy se objeví problém v chování jejich potomka. Vzorem mohou být skandinávské země, kde se daří děti vychovávat bez fyzických trestů. V roce 1979 ve Švédsku začal platit zákon zakazující jakékoli fyzické tresty na dětech. Podobně tak v Dánsku, Norsku, Finsku a Rakousku začal platit zákon postihující fyzické tresty na malých dětech. Tento zákon se ukázal jako velmi efektivní. Počet rodičů, kteří jsou proti fyzickým trestům, rapidně vzrostl a nadále se zvyšuje.⁴⁷

Výzkumy provedené v oblasti problematiky domácího násilí:

- V roce 2001 byl zrealizován první reprezentativní sociologický výzkum zkoumající postoje české veřejnosti k domácímu násilí. Jeho výsledky byly publikovány v masmédiích. V návaznosti na tento projekt proběhla celostátní osvětová kampaň.⁴⁸
- V roce 2006 proběhl již druhý reprezentativní sociologický výzkum o domácím násilí v ČR.⁴⁹

Srovnání údajů prvního a druhého reprezentativního výzkumu o domácím násilí v ČR

Informovanost veřejnosti se oproti prvnímu výzkumu viditelně zlepšila. Téměř všichni lidé starší patnácti let (97%) vědí nebo si alespoň dovedou představit, co pojem domácí násilí představuje. Bohužel stále zůstává špatná informovanost o tom, jak na domácí násilí reagovat, v roce 2001 to bylo 18% a v roce 2006 19%. Zhruba stejná zůstává hladina přiznaného násilí mezi partnery. Osobní zkušenost s násilím ve vlastním partnerském vztahu má 14% populace starší 15ti let, v roce 2001 to bylo 16%. V podstatě stejné zůstávají typické znaky domácího násilí mezi partnery. Stejně jako v roce 2001, tak v roce 2006 je většina případů domácího násilí dlouhodobá (59%). Největší podíl domácího násilí tvoří násilí fyzické (81%), nejčastěji v kombinaci

---

⁴⁷ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 8. ISBN 978-802-5117-866.

⁴⁸ ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 22. ISBN 978-80-7367-690-2.

⁴⁹ Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/

s psychickým (48%). Jako závažný problém domácí násilí definovalo v roce 2006 84% populace, oproti tomu v roce 2001 pouze 23%.⁵⁰

2.1.1 Feminismus, gender a domácí násilí

V Sociologickém slovníku najdeme následující definici feminismu: „Ženské hnutí usilující o překonání útisku a marginalizace žen a změnu doposud mužsky utvářených společenských struktur a způsobů života“.⁵¹

Slovník dále definuje gender jako: „Pojem označující nikoli biologické, ale sociální aspekty pohlaví. Český překlad rod se neujal, protože bývá chápán v jiných významech. Pohlaví člověka je dáno biologicky, ale pokud jde o sociální chování, lidé se nerodí jako muži a ženy, ale musí se naučit jako muži a ženy jednat. Existuje řada vzorců chování, které jsou ve společnosti považovány za typicky mužské nebo ženské. Jaké chování je biologicky podmíněno a co je výsledkem kulturního vývoje společnosti, je předmětem studií v oblasti gender studies a feminismu“.⁵²

V 70. letech minulého století se díky ženskému hnutí, doslal problém týraných žen do popředí zájmu laické i odborné veřejnosti a stal se tam celospolečensky uznávaným problémem. Feministické teorie nahlížejí na domácí násilí jako na výsledek nerovnováhy mezi ženami a muži ve společnosti. Od žen bylo po dlouhá staletí vyžadováno, aby se podřídily většinové patriarchální společnosti. V 19. století bylo násilí na ženách zcela běžným jevem. Jedním z prvních zastánců práv žen se stal John Start Mill. Kritikou tehdejší společnosti se zabývá v kontroverzní esejí „Podrobení žen“ (The Subjection of Women).⁵³

Feministické teorie považují za hlavní příčinu týrání žen snahu mužů o získání moci, kontroly a dominance. Chlapci jsou již od dětství vedeni k potlačování svých citů, aby působili jako silní neústupní jedinci. Znamky empatie, starostlivosti a citlivosti jsou považovány za femininní rysy. Domácí násilí není genderově neutrálním jevem. Pro

⁵⁰ Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/

⁵¹ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, s. 83. ISBN 80-7367-269-3.

⁵² Tamtéž, str. 90

⁵³ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.34. ISBN 978-80-86131-76-4.

vztahy, kde dochází k násilí je typické, že agresori bývají většinou muži a oběťmi jsou ženy. Partnerské násilí je tedy genderově podmíněné.⁵⁴ Domácí násilí je možné chápat jako jeden z důsledků nerovnosti mužů a žen. Často na něj pohlížíme jako na produkt společnosti, která určuje postavení jednotlivých jejích členů. Stejně se k domácímu násilí staví i Pekingská deklarace přijatá na 4. Světové konferenci o ženách v září 1995. V článku 118 vymezuje příčiny násilí páchaného na ženách následujícím způsobem: „Násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi muži a ženami, které vedly k nadvládě mužů nad ženami a diskriminaci žen a brání plnému pokroku žen. Násilí na ženách po celý jejich život se v zásadě odvozuje z kulturního modelu, zejména škodlivého vlivu tradiční a zvykové praxe a všech extrémistických činů souvisejících s rasou, pohlavím, jazykem nebo náboženstvím, které udržují nízké postavení žen v rodině, na pracovištích, v komunitě a ve společnosti.“⁵⁵

Důležitým hlediskem, které feministické teorie zdůrazňují, je forma násilí. Nejedná se o chování afektivní, které by bylo reakcí na intenzivní citový prožitek jako je hněv, ale je většinou vedeno jasným motivem ve snaze dosáhnout konkrétního cíle. Agresor se ho dopouští za účelem získání určitého prospěchu. Násilí je většinou konáno selektivně pouze doma v rámci rodiny. Na veřejnosti se násilí nedopouští a působí zcela bezúhonným dojmem. Tento druh chování poukazuje na existenci kontrolních mechanismů vylučující možnost afektivního chování.⁵⁶

2.1.2 Předsudky a mýty o násilí vůči ženám

V každé společnosti existují mýty a pověry týkající se domácího násilí, které jsou zásadní překážkou poznání a uznání tohoto fenoménu za celospolečenský problém. Především jde o nejčastější přesvědčení, že domácí násilí je věcí soukromou. Buskotte uvádí čtyři nejčastější předsudky a mýty.⁵⁷

- Stává se to málokomu a pouze u sociálně slabších a nevzdělaných osob.

⁵⁴ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.34, 35. ISBN 978-80-86131-76-4.

⁵⁵ Gender, rovné příležitosti, výzkum. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2007010607>

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 233. ISBN 978-807-3678-180.

- Muži za to většinou nemohou, jsou totiž velmi přepracovaní a je toho na ně moc.
- Za násilí páchané v opilosti násilník nemůže, protože alkoholismus je nemoc.
- Mohla přece něco udělat také žena, aby se situace takto nevyhrotila, a ne ho ještě provokovat.

Tato a obdobná kliše mají pro osoby postižené domácím násilím neblahé důsledky. Obhajují totiž chování pachatelů a násilníků a dávají samotným obětem pocit viny. Mohou způsobit to, že se ohrožené ženy ostýchají se svým problémem komukoli svěřit.⁵⁸

2.2 Prevence domácího násilí

Termín prevence znamená soustavu opatření, která se snaží předcházet negativním společenským jevům. Dělí se na prevenci **primární** (zkoumá příčiny těchto jevů a snaží se nalézt opatření, která by jim předcházela, většinou se týká celého obyvatelstva) a **sekundární** (snaží se zabránit prohlubování těchto jevů a jejich dalšímu šíření).

Primární prevence by měla nastoupit ve chvíli, kdy ještě k domácímu násilí nedošlo. Sekundární, pokud máme podezření, že žena zažívá domácí násilí.⁵⁹

„Domácí násilí není soukromou záležitostí – netýká se pouze obětí a násilníků. Je to problém celé společnosti.“⁶⁰ Domácí násilí je závažný jev dnešní doby. Patří k nejrozšířenějším formám násilí vůbec. Prevence v této oblasti je ovšem poněkud náročná, zejména prevence primární.

Primární prevence výskytu násilí je velmi důležitá již od dětství, a to výchovou k odpovědnosti, toleranci vůči odlišnostem, přiměřenému sebevědomí a dovednosti řešit

---

⁵⁸ MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Kolářková. Praha: Portál, 2010, s. 22. ISBN 978-807-3678-180.

⁵⁹ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, s.103. ISBN 978-80-86131-76-4.

⁶⁰ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 149. ISBN 978-802-5117-866.

problémy.⁶¹ Mezi primární prevenci patří různé osvětové, informační kampaně a programy snažící se veřejnost co nejvíce o této problematice informovat. Patří sem kampaně, besedy, přednášky a prezentace na toto téma. Hlavním problémem je, že veřejnost není dostatečně informovaná, neví, jak pomoci. V případě, že se v okolí objeví někdo s tímto problémem, je pro lidi snazší dělat, že se nic neděje, tento problém ignorovat. Spousta lidí se může odvolávat na to, že je to soukromá záležitost a oni se do toho plést nebudou. Primární prevence si klade za cíl právě toto změnit. Snaží se informovat širokou veřejnost o možnostech, jak pomoci a co dělat pokud se sami do této situace dostanou.

Bohužel, jak jsem z dostupných zdrojů zjistila, české školství není v oblasti primární prevence dostatečně připravené. Hledala jsem tuto tematiku v učebnicích občanské a rodinné výchovy žáků základních škol, ale nikde jsem nenašla ani zmínku. Z toho usuzuji, že žáci se s touto problematikou seznámí jedině v případě zájmu učitele o tomto problému hovořit.

Vládní aktivity oblasti primární prevence

Výbor pro prevenci domácího násilí je stálým orgánem Rady vlády České republiky pro rovné příležitosti žen a mužů podle čl. 6 statutu Rady schváleného usnesením vlády č. 1386/2007 ze dne 12. prosince 2007. Posláním výboru je.⁶²

- Připravovat podněty pro Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.
- Prevence a boj proti domácímu násilí na dětech a seniorech.
- Spolupracovat s orgány a organizacemi, zabývajícími se prevencí a bojem proti domácímu násilí.
- Boj proti násilí na ženách.
- Boj proti obchodování s lidmi.

---

⁶¹ ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 19. ISBN 978-80-7367-690-2.

⁶² Vláda České republiky. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/prevence-domaciho-nasili/vybor-pro-prevenci-domaciho-nasili-30381/

Činnost výboru je rozdělena do tří prioritních oblastí.

- Vypracování Akčního plánu prevence a boje proti domácímu násilí, který vychází ze zahraničních doporučení a zároveň reflektuje situaci v ČR.
- Vypracování podnětu ke vzniku instituce utajených azylových domů a odpovídajících standardů.
- Vytvoření standardů pro poskytování služeb obětem domácího násilí a vytvoření preventivních a léčebných programů pro násilníky.

K tomu byli ustanoveny tři pracovní skupiny.

- Pracovní skupina k Národnímu akčnímu plánu – k vypracování plánu.
- Pracovní skupina k problematice utajených azylových domů – k vypracování a podnětu ke vzniku speciální instituce utajených azylových domů, včetně odpovídajících standardů, a v tomto ohledu dále jménem Rady k jednání s ministerstvem práce a sociálních věcí.
- Pracovní skupina k problematice domácího násilí – pro spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti na rekodifikaci trestního práva procesního s cílem posílit právní ochranu dětí domácího násilí.

Významným projektem v rámci prevence je program realizovaný Bílým kruhem bezpečí v letech 2001-2006. Projekt Prevence domácího násilí – změna praxe a legislativy v ČR. Impulsem k tak rozsáhlému projektu byly informace získané z poraden Bílého kruhu bezpečí, které uváděly vysoký počet klientů ohrožených domácím násilím. Bílý kruh bezpečí díky svému odbornému zázemí a rozsáhlým stykům s obdobnými dvaceti jedna organizacemi v Evropě zpracoval strategii a taktiku vedoucí ke změně situace v České republice.

Cílem projektu bylo změnit postoj státu k řešení případů domácího násilí ve prospěch včasné a účinné ochrany ohrožených osob. Reakce na domácí násilí v ČR byly

ze strany státu na počátku téměř nulové a delikty byly posuzovány jako věc soukromá až do doby spáchání trestného činu.⁶³

Příkladem primární prevence je další projekt a to projekt společnosti Avon. „V roce 2008 se společnost Avon rozhodla rozšířit své charitativní aktivity ve střední a východní Evropě. Otevírá společensky citlivé a mimořádně závažné téma domácího násilí páchaného na ženách. Charitativní projekt Avon proti domácímu násilí vznikl proto, aby ukázal mnoha ženám cestu ze složité životní situace. Tímto způsobem chce společnost nadále zlepšovat postavení žen a přispět ke zlepšení informovanosti o této problematice. Avon považuje za potřebné upozornit na tento fakt a pozitivně využít svého postavení ve prospěch tisíců žen v naší zemi. Chce se ženami o domácím násilí mluvit a vysvětlit jim, že i v tak těžké situaci mají možnost volby.“⁶⁴

Dalším projektem věnujícím se tomuto celospolečenskému problému je informační kampaň o.s. Rosa, Přijďte včas. Každý rok je v České republice zavražděno několik desítek žen. ROSA proto nastartovala informační kampaň Přijďte včas. Za cíl si klade zajistit dostupnost informací pro oběti domácího násilí. Kampaň podporuje Česká televize. Tři spoty byly v listopadu a prosinci 2010 vysílány na programech ČT1, ČT2, ČT24. Art direktorkou kampaně a režisérkou spotů je Tereza Pospíšilová.⁶⁵

Dalším příkladem prevence je prevence sekundární. Sem můžeme řadit krizovou intervenci. Špatenková tento pojem vymezuje jako pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Pomocí krizové intervence se snažíme navrátit jedinci psychickou rovnováhu narušenou kritickou životní událostí. Krizová intervence zahrnuje pomoc.⁶⁶

- psychickou
- lékařskou
- sociální
- právní

---

⁶³ Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/uvodni-strana/vice-o-projektu/

⁶⁴ AVON: Proti domácímu násilí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:

www.avonprotidomacimunasili.cz/index.php?www=sp_detail&id=21&navigation_id=1

⁶⁵ Stop nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.stopnasili.cz/verejnost/kampan-proti-dn.html

⁶⁶ ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, s.15. Psyché (Grada). ISBN 9788024705866.

Pro krizovou intervenci je typické to, že je časově omezená. Terapeutický kontakt je minimální. Intervence je zaměřena na problém, který krizi vyvolal. Je zde snaha o eliminaci příznaků krize a pomoci jedinci nalézt opět psychickou rovnováhu. Poskytuje také komplexní a intenzivní pomoc.⁶⁷ Tato služba je prováděna prostřednictvím intervenčních center.

---

⁶⁷ ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, s.15. Psyché (Grada). ISBN 9788024705866.

3 POMOC OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

3.1 Domácí násilí a současná legislativa v ČR

Na tomto místě práce se zmíním o právním rámci, který se domácího násilí týká..

Listina základních práv a svobod

Podle čl. 1. Listiny základních práv a svobod (dále LZPS) jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti a právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezrušitelné, nezcizitelné a nepromlčitelné. Zaručují se všem bez rozdílu pohlaví, rasy atd. Každý je způsobilý mít práva. LZPS dále stanoví, že nedotknutelnost osoby je zaručena. LZPS zaručuje i osobní svobodu člověka a v čl. 10 stanovuje, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.⁶⁸

Trestní zákon

§ 215a Trestního zákona - Trestní čin Týrání osoby blízké žijící ve společném domě nebo bytě

V prosinci roku 2003 byla Poslaneckou sněmovnou parlamentu ČR přijata novela trestního zákona obsahující § 215a – Týrání osoby blízké žijící ve společném domě nebo bytě. Tato novela zavádí trestnost týrání osoby blízké. Týrání je zde chápáno, jako úmyslné zlé nakládání s blízkou osobou. Vyznačuje se zvýšeným stupněm hrubosti, bezcitnosti a určitou trvalostí, kterou tato osoba pociťuje jako těžké příkoří.

§ 171 Trestního zákona - Trestný čin omezování osobní svobody

Objektem tohoto trestného činu je svoboda pohybu člověka. Pachatel se dopouští omezování volného pohybu osoby a zamezuje, aby osoba mohla o svém pohybu svobodně rozhodovat.

---

⁶⁸ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

§ 199 Trestního zákona - Týrání osoby žijící ve společném obydlí

Základní skutková podstata tohoto činu je naplněna pokud dochází k týrání osoby blízké nebo jiné osoby žijící ve společném obydlí. Společné obydlí zde nemusí být místem páchaní zločinu, ale je to zde spíše uvedeno jako vyjádření vztahu mezi pachatelem a ohroženou osobou. Osobu blízkou definuje trestní zákoník v § 125 Trestního zákona, že se jí rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

Další ustanovení trestního zákona týkající se problematiky domácího násilí

- § 241 – Znásilnění
- § 235 – Vydírání
- § 221 – Ublížení na zdraví
- § 198 – Týrání svěřené osoby
- § 237 – Útisk
- § 257 – Poškození cizí věci

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů

V současné době má v rámci boje proti domácímu násilí významnou úlohu zákon č. 135/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů ze dne 14. června 2006, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2007. Institut „Vykázání osoby“ ze společné domácnosti vnesl do této problematiky novou naději pro oběti domácího násilí. Vykázání trvá po dobu deseti dnů a to ode dne jeho provedení. Tato doba je pevně stanovená a nelze ji změnit ani po návrhu ohrožené osoby, na její zkrácení. Při podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b Občanského soudního řádu lze tuto dobu prodloužit, a to na dobu jednoho roku. V tomto desetidenním období je obětem nabídnuta pomoc. Jedná se o pomoc materiální, právní nebo psychologickou prostřednictvím intervenčních center. Oběti domácího násilí jsou poskytnuty: podpora, informace a čas na rozhodnutí, jak dále postupovat.⁶⁹

---

⁶⁹ STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 42. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Podle § 60a zákona č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o sociálních službách jsou intervenční centra povinna do 48 hodin od vykazání poskytnout pomoc ohrožené osobě.

Úloha Policie České republiky při potírání případů domácího násilí

V případech domácího násilí zakročuje Policie České republiky obvykle na základě oznámení obětí nebo svědkem na linku 158. Na operačním středisku policista zjišťuje místo incidentu, míru aktuálního ohrožení oběti, zda je třeba zajistit příjezd lékaře, zda není násilná osoba ozbrojena atd. V případě, že policista zjistí, že je bezprostředně ohroženo fyzické zdraví některé osoby, je na místo činu okamžitě vyslána hlídka. Policisté přijíždějí na místo činu s cílem uklidnit a izolovat násilnou osobu. Vůči násilníkovi je třeba zaujmout nekompromisní postoj ve vztahu k jeho protiprávnímu jednání a nepřipustit zlehčování situace nebo výmluvy. K oběti je třeba zaujmout citlivý a chápavý postoj. Oběma stranám by mělo být poskytnuto poučení o jejich právech.⁷⁰

Po vstupu do obydlí si policista vyžádá vysvětlení od pachatele, ohrožené osoby či případných svědků. Tyto rozhovory by se měly konat zpravidla odděleně. Při komunikaci s pachatelem a obětí domácího násilí policista použije otázky z dotazníku SARA. Pomocí této metody policista vyhodnotí riziko pokračování dalších útoků ze strany pachatele a může přistoupit k vykazání. V případě, že agresor s vykazáním nesouhlasí, může proti němu na místě vznést námitky, které policista zaznamená v potvrzení o vykazání.

Povinnosti vykazované osoby: opustit neprodleně prostor vymezený policistou, zdržet se vstupu do policistou vymezeného prostoru, nenavazovat kontakt s osobou ohroženou domácím násilím, na jejíž ochranu bylo vykazání provedeno, vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.⁷¹

---

⁷⁰ STRÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykazání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 42. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

⁷¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf

3.2 Organizace pomáhající obětem domácího násilí

System pomoci obětem domácího násilí sehrává velmi důležitou úlohu. Často se stává, že se žena raději svěří anonymnímu profesionálovi než přítelkyni nebo jinému blízkému člověku. V České republice je bohužel počet míst pomoci obětem nedostatečný. Vzdálenost většinou bývá pro postižené osoby nepřekonatelná. Obvykle se centra nacházejí ve velkých městech, která mohou být pro ženy velmi špatně dostupná.

Mezi nejrozšířenější místa profesionální pomoci patří azylové domy, intervenční centra, poradenské kanceláře, linky určené pro ženy postižené domácím násilím, které realizují neziskové organizace.

Azylové domy

Služeb azylového domu je možno využít, pokud se oběť ve svém vlastním domě necítí bezpečně a nemá nikoho, na koho by se mohla pro pomoc obrátit, anebo z jakéhokoli důvodu odmítá pomoc příbuzných či známých.⁷² Azylové domy pomáhají ohroženým osobám překlenout složité životní období, kdy ztratily domov, jsou bez finančních prostředků, bez pomoci partnera, rodiny a přátel. Cílem azylových domů je poskytnout uživatelům podmínky pro zajištění základních životních potřeb. Dosáhnout aktivního přístupu uživatelů služby k řešení nepříznivé sociální situace.⁷³

Intervenční centra

Intervenční centra jsou jednou ze služeb sociální prevence podle § 60a zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v pozdějším znění. Intervenční centra jsou u nás poměrně novinkou. V současné době na území České republiky působí 17 intervenčních center. Zaměřují se na oběti domácího násilí. Nabízejí intenzivní krátkodobou pomoc ohroženým osobám, které přesouvají podle potřeby do dlouhodobější péče návazných

---

⁷² BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaničková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 110. ISBN 978-802-5117-866.

⁷³ SKP centrum o.p.s.: Poskytovatel sociálních a zdravotních služeb. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2

organizací.⁷⁴ Vznik intervenčních center se váže na vznik institutu vykázaní. Centra mají povinnost do 48 hodin od předání informace policií kontaktovat ohroženou osobu a nabídnout jí pomoc. Snaží se ženě najít náhradní bydlení a co nejrychleji jí pomoci v této traumatické a složité situaci. Intervenční centrum zprostředkovává poskytnutí následné pomoci, zejména sociální, psychologické, lékařské a právní.⁷⁵

KOORDONA

Koalice proti domácímu násilí na ženách je dobrovolným účelovým seskupením organizací zabývajících se pomocí (přímou i nepřímou) ženám – obětem domácího násilí. Mezi její základní cíle patří poukazovat na problémy, kterým oběti domácího násilí musí čelit a společně se státními organizacemi hledat nejefektivnější cesty jejich řešení. Koalice chce zároveň iniciovat vznik standardů pomoci obětem domácího násilí. Tyto standardy by měly platit v organizacích poskytujících poradenství a v azylových domech. Dále by měly rozpoutat diskuzi o dopadu domácího násilí na dětech a informovat o něm odpovědné orgány zabývajících se péčí o děti. Mezi její činnost také patří zvyšování povědomí o domácím násilí a jeho závažnosti.⁷⁶

ROSA

Rosa je informačním a poradenským centrem pro ženy – oběti domácího násilí. Je občanským sdružením nabízejícím těmto obětem bezplatnou komplexní pomoc. Vedle psychosociálního, psychologického a právního poradenství pro ně zajišťuje i ubytování v azylovém domě a v azylových bytech s utajenou adresou. Vedle přímé pomoci je ROSA aktivní i v prevenci domácího násilí.⁷⁷

Bílý kruh bezpečí

Občanské sdružení Bílý kruh bezpečí (dále BKB) je jednou z nejvýznamnějších organizací, zabývajících se pomocí obětem násilného chování. Do činnosti BKB spadá bezprostřední, bezplatná, odborná a diskrétní pomoc obětem domácího násilí. Sdružení dále zpracovává a předkládá podněty k zákonodárným iniciativám, spolupracuje při

---

⁷⁴ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 115. ISBN 978-802-5117-866.

⁷⁵ Tamtéž, s.115

⁷⁶ Koordona: Koalice organizací proti domácímu násilí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.koordona.cz

⁷⁷ ROSA: Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.rosa-os.cz

tvorbě zákonů od věcného záměru. BKB pořádá přednášky, semináře, kongresy a jiné akce. Publikuje, vystupuje v médiích, při čemž se zaměřuje na zvýšení právní výchovy a informovanosti občanů a veřejné správy o problémech obětí trestné činnosti. Pořádá přednášky, semináře, konference atd. Od roku 1996 je BKB členem nadnárodní organizace The European Forum for Victim Services se sídlem v Londýně.⁷⁸ Bílý kruh bezpečí již osmnáct let vydává vlastní periodikum *Zpravodaj BKB*, který vychází čtvrtletně. Distribuce je prováděna do základní sítě knihoven, médií a obou komor Parlamentu ČR. Široká je také ediční řada zaměřená na oběti a svědky. Bílý kruh bezpečí vydává především brožury, letáky, plakáty a samolepky. V roce 2007 vydalo nakladatelství Grada publikaci autorů Bílého kruhu bezpečí *Pomoc obětem a svědkům trestných činů*, v roce 2006 vyšla publikace *Bílý kruh bezpečí 15 let pomáhá obětem kriminality*. Za velkého přispění Bílého kruhu bezpečí vydalo Ministerstvo vnitra knihu *Oběti a Novináři*.⁷⁹ Bílý kruh bezpečí vydal mnoho dalších publikací, pro ilustraci uvádím některé z nich, *Domácí násilí, Trauma oběti trestného činu, Sexuálně zneužívané dítě, práva poškozeného v trestním řízení, Jak zastavit nebezpečné pronásledování, Pomoc obětem kriminality ČR*.⁸⁰

---

⁷⁸ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/

⁷⁹ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/

⁸⁰ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/publikacni-cinnost/

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Cíle výzkumu

Druhá část mé práce je založena na kvalitativním výzkumném šetření. Hlavním cílem výzkumu je proniknout hluboko do problematiky domácího násilí. Šetření bude uskutečněno formou biografického designu s oběťmi domácího násilí. Cílem je zachytit životní historii žen, které s ním mají osobní zkušenost, jejich prožitky, adaptaci na nově vzniklou situaci, názory, zjistit úlohu širší rodiny a podpůrné mechanismy.

Hlavní výzkumná otázka

Existuje společná charakteristika žen, které se staly oběťmi domácího násilí?

Tato otázka byla následně rozdělena do specifických podotázek

Jaká žena se stává obětí domácího násilí?

Jak se projevuje agresivní chování partnerů?

Jaké společné rysy najdeme u agresorů?

Co ovlivňuje vznik domácího násilí a kdy vzniká?

4.2 Metodologie

Pro svou práci jsem si vybrala kvalitativní výzkumné šetření. Tuto metodu jsem si vybrala, protože mi umožňuje proniknout do zkoumané problematiky. Dovolí mi blíže se seznámit s respondenty, což je při tématu mé práce velmi důležité. Dává mi možnost proniknout do jejich situace a porozumět jí.

Kvalitativní přístup je proces zkoumání určitého jevu a problému v jeho autentickém prostředí. Jeho cílem je získat celkový obraz problému založený na specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu.⁸¹

„Hlavním cílem kvalitativního výzkumného šetření je porozumět člověku, tedy především chápat jeho vlastní hlediska – jak on vidí věci a posuzuje jednání.“⁸²

---

⁸¹ ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 24. ISBN 978-80-7367-313-0.

Hlavním principem kvalitativního výzkumu je brát člověka, jako jedinečnou bytost, mající vlastnosti, jimiž se liší od ostatních jedinců. Měl by se zkoumat holisticky, v celku.⁸³

Čeho se musíme vzdát, pokud se rozhodneme pro kvalitativní výzkumné šetření:

objektivity – představy, že mentální procesy, výzkumné nástroje a sám výzkumník, může zůstat neutrální

jednoduchosti – přesvědčení, že lze zkoumané jevy separovat, udržet je v konstantní podobě, nezávisle na jiných kontextech

hierarchičnosti – představy, že zkoumaná skutečnost je vlastní inherentní hierarchicky uspořádaná struktura či řád

mechaničnosti – jako Newtonovské představy o skutečnosti fungující ve své podstatě jako stroj

determinismu – jako představy, že lze nalézt a matematicky vyjádřit determinanty zkoumaných jevů a na jejich základě predikovat budoucí stavy zkoumané skutečnosti

montáže – představa o projektu konstruování, podle něž je možné separované komponenty sdružit podle poznatelného plánu, nebo klíče⁸⁴

---

⁸² GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, s. 32. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6

⁸³ Tamtéž, s.32

⁸⁴ ČERMÁK, I. *Myslet narativně (kvalitativní výzkum „on the road“)* [online]. c 2002 [cit. 19. březen 2006] dostupný z WWW: <rorschach.cz/clanky/narativ.htm>.

V jednoduché tabulce uvádím největší přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu, tak jak je popisuje Hendl.

Tabulka č.3 Přednosti a nevýhody kvalitativního výzkumu

Přednosti kvalitativního výzkumu	Nevýhody kvalitativního výzkumu
<ul style="list-style-type: none"> ▪ získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince, skupiny, události, fenoménu ▪ zkoumá fenomén v přirozeném prostředí ▪ umožňuje studovat procesy ▪ umožňuje navrhnout teorie ▪ dobře reaguje na místní situaci a podmínky ▪ hledá lokální příčinné souvislosti ▪ pomáhá při počáteční exploraci fenoménu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí ▪ je těžké provádět kvalitativní predikace ▪ je obtížnější testovat hypotézy a teorie ▪ analýza dat i jejich sběr jsou časově náročné etapy ▪ výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi

Zdroj: Hendl (2005, s. 49)

Šetření bylo uskutečněno formou biografického designu jehož nástrojem byl hloubkový rozhovor. Biografický design je vhodný pro zachycení všestrannosti určitého jevu, pokud chceme zachytit jeho vývoj. Biografický design je vhodné použít, pokud chceme nahlédnout na život jedince či pouze na určitý úsek jeho života. „Biografický design by se dal definovat jako systematické zkoumání vedoucí k rekonstrukci minulého, či budoucího života jedince skrze aktuální pohled.“⁸⁵

Rozhovor je jednou z nejčastějších metod sběru dat v kvalitativním výzkumu. Můžeme pro něj použít také označení hloubkový rozhovor (in-depth interview). Hloubkový rozhovor můžeme popsat jako nestandardizované dotazování účastníka výzkumu badatelem, k čemuž mu pomáhají otevřené otázky.⁸⁶ Rozhovory, které jsem

⁸⁵ ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 127. ISBN 978-80-7367-313-0.

⁸⁶ Tamtéž, s.159

s účastnicemi výzkumu provedla byly nahrány na diktafon a následně jsem je doslovně přepsala.⁸⁷

4.3 Výzkumný vzorek

Téma celé práce jsem si vybrala i podle toho, že v mém je několik žen, které se osobně s domácím násilím setkaly.

Účastnice výzkumu jsou ve věku 38-43. Úmyslem bylo vyhledat ženy, které se s násilím setkali ze strany svého manžela nebo partnera, nikoli otce či bratra. Respondentky jsem všechny předem znala. Se dvěma z nich mám dokonce blízký vztah, takže mi bylo umožněno nejen uskutečnit rozhovory, ale měla možnost dlouhodobého pozorování. V biografickém designu je důležité, získat si důvěru účastníků výzkumu. Tuto úlohu jsem měla poněkud usnadněnou tím, že jsem již respondentky znala a ony znaly mne. Nemusela jsem tedy provádět opakovaná sezení a postupně si získávat jejich důvěru.

Na počátku jsem měla domluvené rozhovory s třemi ženami, dva rozhovory proběhly v klidu a hladce. Ženy již s násilníkem nežijí. Bohužel třetí respondentka žije stále s násilnickým partnerem, takže domluvit schůzku bylo poněkud složitější. Přestože mi to na začátku slíbila, když mělo dojít na termín domluvené schůzky, zrušila ho nebo odložila. Po několika marných pokusech společnou schůzku domluvit, jsem přistoupila k řešení, že jsem jí otázky, týkající se jejího vztahu s agresorem, zaslala emailem. Na email mi hned druhý den odpověděla, takže jsem od ní získala informace tímto způsobem. Tuto respondentku vídám téměř od dětství, takže jsem měla možnost ji i jejího partnera pozorovat v jejich přirozeném prostředí.

Můj zkoumaný vzorek tedy tvoří tři, budu jim říkat Dominika, Jana a Lenka. Všechny ženy jsou zhruba ve stejném věku a všechny mají vystudovanou střední školu s maturitou. V čem se ženy výrazně lišily, byla doba strávená s agresorem. To se samozřejmě odrazilo i na obsahu jednotlivých rozhovorů. Na každou jsem tedy musela pohlížet trochu jinak.

---

⁸⁷ Ukázka narativního interview je k nahlédnutí v přílohách.

4.4 Sběr dat

K rozhovorům jsem měla připraven seznam otázek z oblastí, které mě zajímají, a na které jsem se chtěla zeptat. Podle toho, jak se respondentka rozpovídala, jsem v případě delšího odmlčení připravené otázky použila. Na nezodpovězené otázky jsem se dodatečně zeptala. Rozhovory proběhly v domácím prostředí respondentek. Měla jsem tedy možnost vidět, jak v současné době žijí. Každý rozhovor byl rozdělen na dvě fáze. V první fázi šlo o nezávazné povídání o problematice. Seznámila jsem je se svým záměrem a k čemu získané informace použiji. Jelikož se jedná o citlivou problematiku, ujistila jsem je, že rozhovory budou zcela anonymní. Všem aktérkám jsem změnila jména a neuvádím zde žádné popisné údaje lokality, ve kterých žijí. Zhruba po jedné hodině tohoto nezávazného hovoru jsem je požádala, zda mohu začít rozhovor nahrávat. Druhá fáze rozhovorů se zabývala již danou tématikou a zkušenostmi respondentek s ní. V průběhu této fáze jsme společně objasňovaly klíčové momenty a souvislosti jejich života s agresorem. Rozhovory celkově trvaly asi čtyři hodiny.

Jak jsem již zmínila, u dvou respondentek jsem mimo hloubkového rozhovoru měla možnost dlouhodobějšího pozorování, a to tím, že je osobně dlouho znám. Čímž se mi pohled na jejich situaci prohloubil. U každé z respondentek jsem měla možnost nezávazného rozhovoru s některým členem jejich rodiny, což mi při mém výzkumu také pomohlo.

Bohužel to, že jsem se s dvěma ženami stýkala už od dětství, může ovlivnit mou objektivitu k jejich případům. Určitou výhodu mám v tom, že dobře znám jejich osobnost, tudíž lépe pochopím jejich myšlení a prožitky.

4.5 Analýza dat získaných narativním interview

Při rozboru a hodnocení jsem použila metodu analýzy. Nejprve jsem si musela získaný materiál uspořádat a utřídit. Každý rozhovor jsem si několikrát přečetla a dělala si poznámky o tom, co zásadního respondentka řekla. Současně jsem se soustředila na jejich jazykový projev, jak se vyjadřují, jestli v nich vyprávění vzbuzuje nějaké vzpomínky a ty ovlivňují jejich verbální a neverbální projevy. O neverbálních projevech jsem si udělala poznámky bezprostředně po rozhovorech, aby mi něco neuniklo, ale

zároveň jsem nenarušovala rozhovor tím, že si tvořím poznámky. Chtěla jsem v účastnicích výzkumu navodit pocit vzájemné důvěry a porozumění.

Při analýze jednotlivých rozhovorů jsem postupovala podle následujícího schématu.

- **obecné informace**

V této části uvádím několik obecných informací nutných k pochopení základních souvislostí.

- **abstrakt**

Abstrakt příběhu obsahuje základní údaje a data příběhu. Jedná se o krátké, stručné shrnutí příběhů, které uvádí do celkové problematiky vyprávění.

- **aktéři příběhu**

V této fázi uvádím informace o hlavních aktérech příběhu. Popisuji zde, jak jsem se s účastnicemi výzkumu setkala, a následně zrealizovala naše rozhovory. V této fázi také uvádím informace o hlavních aktérech příběhu. Zmiňuji zde, jak probíhalo jejich dětství, což je většinou klíčové.

- **klíčové a přelomové momenty**

Jedná se o část, ve které se snažím z narativních interview extrahovat klíčové a přelomové okamžiky a období ze života účastnic výzkumu, které pomohou k pochopení problematiky příběhů a jednání aktérů příběhu.

- **zajímavé momenty rozhovorů**

V této části analýzy rozhovorů uvádím momenty, které mě v příběhu zaujaly, něčím překvapily nebo mi pomohly k pochopení souvislostí.

4.6 Příběh Lenky

Obecné informace

ona: Lenka 43

vzdělání: střední s maturitou

stav: rozvedená

povolání: podnikatelka

on: Luboš 48

vzdělání: střední s maturitou

stav: rozvedený

povolání: podnikatel

doba trvání vztahu: 24 let

Abstrakt

Lenka je dospělá žena, která se 24 let potýkala s tyranem ve své domácnosti. Konkrétně se jednalo o jejího o pět let staršího manžela, který ji a její děti dlouhou dobu fyzicky a psychicky napadal. Lenka se s ním seznámila ve svých 16ti letech. To pro ni bylo rozhodující, jelikož byla mladá a naivní. Její naivita ji vydržela 24 let, kdy doufala, že chování svého manžela změní a její život bude lepší. Bohužel se tak nestalo. Z posledních sil a na popud svým téměř dospělých dětí se rozhodla k útěku od manžela. Přes dva roky žili v odloučení a teprve před nedávnem dostala odvalu a požádala o rozvod. V současné době je rozvedená a žije se svými dětmi v rodinném domě.

Aktéři a čas příběhu

Lenka

S Lenkou jsem si domluvila schůzku v jejím domě, kde v současné době žije. Lenka je pohledná čtyřicátnice. Nikdy by vás nenapadlo, že tato žena byla po tak dlouhou dobu týrána manželem. Přestože se zdála být Lenka se svou situací již vyrovnaná, jakmile jsme se dostaly na samotné vyprávění postupně se na ní daly pozorovat známky rozčilení, nervozity a ke konci i nenávisti vůči manželovi. Bylo vidět, že ať je žena

sebesilnější, vzpomínání na tyto události v ní rozdmýchávají nadměru nepříjemné vzpomínky, na které se nechtěla ani do detailů rozvzpomínat.

Lenka měla hezké, pohodové dětství. Poté žila v domnění, že všichni lidé se k sobě chovají hezky a jsou na sebe hodní. Bohužel se jí tato naivita stala osudnou, když se domnívala, že dokáže změnit i svého manžela.

Luboš

S Lubošem jsem měla možnost se několikrát vidět. Je to typ člověka, do kterého by nikdo neřekl, že bije svou manželku a děti. Z vyprávění Lenky soudím, že jde o člověka, který se na veřejnosti neustále přetvařuje, namlouvá okolí své verze pravd, o kterých je přesvědčen a sám jim věří.

Jeho dětství nebylo snadné, měl otce, který ho bil, šikanoval a neustále ponižoval. Matka neplnila funkci citové opory nebo ochrany. V dětství musel přihlížet i tomu, jak otec ponižuje a fyzicky napadá matku. Otec na něj měl velice silný vliv, přestože se k němu nechoval hezky. Uměl si udržet autoritu založenou na strachu. Tento koncept přenesl Luboš posléze i na svou rodinu. Rodiče se rozvedli, když byl v dospělém věku.

Luboš je starší bratr Martina, kterého popisují v rozhovoru č. 3 a i on má násilnické sklony vůči své manželce.

Jednotlivé události v kauzální posloupnosti

Seznámení

Seznámení v tanečním klubu, kde oba dva závodně tancovali. Luboš Lenku již na první pohled zaujal svým vystupováním. Lenka při rozhovoru řekla, že chlapci jejího věku ji ničím nezaujali. Luboš byl o pět let starší. Hned se spolu začali bavit. *„Hledala jsem někoho staršího, a to on byl. Seznámení proběhlo normálně, začali jsme se spolu bavit, chodit spolu. Ale už tam nastaly situace, kterých jsem si měla já všimnout. V šestnácti, v sedmnácti letech každý usoudí, že to asi jde dost těžko.“* Již po krátké době chození musela začít Lenka zastávat funkci matky, protože ta byla téměř nefunkční. Lubošovi jezdila, i přes svůj mladý věk, prát, vařit a uklízet. Na otázku, zda si všimla nějakých předzvěstí jeho budoucího chování, mi Lenka odpověděla, že ano,

ale bohužel s tím nic neudělala. Chtěla mu ukázat jak se k sobě lidé mohou hezky chovat. Doufala, že to pochopí a změní se.

Manželství

Po dvouleté známosti se vzali. Hned na počátku manželství spolu začali podnikat. Jejich kontakt byl nepřetržitý. Lenka si nemohla ani chvíli oddychnout. Pracovní tempo, ve kterém žila bylo vysoké, což se mimo jiné podepsalo i na jejím zdraví. Postupně se u manžela začaly projevovat sklony k fyzickému násilí. Ani po narození obou dcer se nic nezměnilo. Manžel začal Lenku postupně izolovat od okolního světa, rodiny, přátel a známých. Lenka byla neustále pod kontrolou, nikam nesměla sama. Finance měl pod kontrolou on, takže musela o každou korunu prosit. Peníze se staly častým zdrojem manželovy frustrace, kterou si vybíjel posléze na ní. *„Neustále byl frustrován, že nemáme dostatek peněz a bylo jedno, jestli jsme jako na začátku vydělávali patnáct set nebo pak ke konci sto tisíc měsíčně, tak ta frustrace tam byla úplně stejná.“* Lenka žila v neustálém stresu. Manžel ji ponižoval, vydíral, často fyzicky napadal. Postupem času se dostala do děsivého koloběhu, ze kterého nebylo úniku.

První odchod od manžela

Po dlouhých letech domácího násilí se rozhodla od manžela utéct. S dvěma dětmi se sebrala a odešla. Manžel ji však našel, po dlouhém slibování a ujišťování, že si je svých chyb vědom a bude se snažit je napravit, Lenka souhlasila, že se vrátí. Chtěla, ale ještě jeden den zůstat pryč. *„Asi hodinu trvala debata, kdy jsem mu říkala, že se už nevrátím, že už to dál snášet nebudu, že už chci pryč. Po tý hodině asi zjistil, že to myslím vážně, že se nevrátím a začal mi říkat, že si všechno uvědomuje, co dělal, že už to dělat nebude, že chce abych se vrátila, že už mě nebude mlátit, budu moc chodit, kam budu chtít, a že se napraví. Já mu to v tu chvíli věřila.“* Aby měl Luboš jistotu jejího návratu, odvezl s sebou děti, takže jí znemožnil, aby své rozhodnutí jakkoli změnila. První týden se Luboš snažil a přemáhal se. Ovšem na konci týdne v něm nashromážděné napětí vybuchlo a vedlo k jednomu z jeho záchvatů zuřivosti. Zbil Lenku i dcery a ona věděla, že se z této bezvýchodné situace již nedostane.

Nemoc

Třetí dítě si Lenka přála, protože se domnívala, že se tím manžel změní, ale i během těhotenství ji fyzicky napadal a jeho chování se stále zhoršovalo. Neustálý teror,

psychické i fyzické napadání vedlo k Lenčině onemocnění. Byla hospitalizována s nádorem na štítné žláze. Ani při následné léčbě chemoterapií jí manžel nepomohl. Naopak do nemocnice jí přišel říci, jak je jim doma bez ní lépe. Nemoc alespoň vedla k tomu, že začali navštěvovat poradnu pro psychosomatické nemoci. Tam se snažili najít příčiny jejího špatného zdravotního stavu. Přestože v poradně věděli o domácím násilí, které se u nich doma odehrávalo, nedokázali jim pomoci.

Odchod

Poslední roky si Lenka přála stále víc a víc manžela opustit, jenže na to neměla dostatek fyzických ani psychických sil. Postupem času si uvědomila, že je sama, že jí nikdo nepomůže. Jestli chce odejít, musí zatnout zuby a konat. Konečným podnětem pro její útěk byly dospívající děti, které již nemohla dále tyranii otce vystavovat. Děti stály při ní. S jejím rozhodnutím zcela souhlasily a podpořily ji v něm. *„Je to dva a půl roku, co jsem od manžela odešla s dětma nebo spíš utekla. Utekla, ale bylo to dlouhý roky plánovaný, tak aby to všechno šlo, tak abych utéct mohla, takže se nedá říct, že by to bylo úplně bezprostřední, bylo to promyšlený s tím, že ten poslední akt byl, že se tam nedalo vydržet, takže to byl útěk.“* S dětmi se přestěhovala do bytu, kde nebylo nic, krom matrací, které si vzali. Celý byt musela postupně kompletně zařídit. Lenka popisuje jak pro ni byl první rok po odchodu těžký. Ocítla se sama bez jakékoli pomoci.

Současnost

V současné době žije s dětmi v rodinném domě. Sama říká, že je teď spokojená. Má svůj dům, práci, je zdravá. Ovšem následky z tohoto vztahu bude mít doživotní. I když se nejedná o trvalou fyzickou újmu, vzpomínky zůstávají. *„Ale ty následky z toho psychického a fyzického vyčerpání na tom těle ještě určitě nejsou v pořádku a myslím si, že to bude ještě trvat hodně dlouhou dobu.“* Když jsem se jí ptala na její vztah k manželovi v průběhu manželství a nyní, po dlouhém přemýšlení mi odpověděla, že ho nikdy nemilovala a v posledních letech nenáviděla. Doufala, že když bude pryč, její vztah k němu se uklidní. Stačí ovšem vzpomínka a vše je zpátky.

Zajímavé momenty rozhovorů

Když jsem se Lenky zeptala, proč od manžela neodešla, odpověděla následovně, její odpověď mě zaujala, proto ji zde cituji.

„Nejvíc se mi líbilo, to jak mi to vysvětlil můj psycholog. Když vezmete žábu a hodíte ji do hrnce s vařící vodou, tak ona jakmile to ucejtí, tak i z ty vařící vody okamžitě vyskočí. Ale když ji dáte do hrnce se studenou vodou a začnete ji postupně ohřívat, tak ona v tom hrnci, i když ta voda začíná být postupně vařící, tak ona v tom hrnci zůstane a nechá se uvařit. Nevím jak to líp popsat, mohla bych tady hodiny něco popisovat, ale nic by to takhle nevystihlo. Lidi, který si tím neprošli to nikdy nemůžou pochopit.“

4.7 Příběh Jany

Obecné informace

ona: Jana 38

stav: rozvedená

vzdělání: střední s maturitou

povolání: na mateřské dovolené

on: Pavel 40

vzdělání: střední odborné učiliště

stav: rozvedený

povolání: manuálně pracující

doba trvání vztahu: 3 roky

děti: společně mají jednu holčičku, Jana má se svým současným přítelem půlročního chlapečka

Abstrakt

Jana je sympatická, mladá žena, která žila tři roky s agresorem. Neustále ji psychicky a fyzicky napadal. Jeho brutální útoky musela snášet i v době, kdy už byli rozvedeni. Seznámila se s ním již v dospělém věku. Mají spolu dceru, budu jí říkat Alenka. Jana, přestože byla několikrát napadena na veřejnosti a měla lékařské záznamy o napadení, tak se nikdy Pavla nedařilo odsoudit. Oporou jí byla její rodina, která jí v odchodu od manžela hodně pomohla. V současné době je na mateřské dovolené, žije v malém domě s přítelem, dcerou a půlročním synem. Jak sama říká, žije teď v pohodě a klidu. Obává se ovšem, že klid a pohodu může narušit bývalý manžel tím, až se přihlásí, že chce Alenku vidět.

Aktéři příběhu

Jana

Schůzku s Janou jsem si domluvila v jejím domě v pozdních odpoledních hodinách. Čas schůzky jsem nechala na ní, protože je žena na mateřské dovolené. Snaží se si přivydělávat podnikáním, aby uživila svou rodinu. Domluvit schůzku s ní nebyl problém, byla připravena o svém životě s agresorem mluvit. Janu jsem před domluveným rozhovorem několikrát viděla. Okamžitě mě požádala o to, abych jí tykala.

Hned, jak jsem k ní přišla, byla velice milá a přátelská. Získat její důvěru, proto, aby mi svůj příběh začala vyprávět, nebyl žádný problém. Jakmile jsme se usadily, po pár bezvýznamných frázích, mi začala vyprávět své poslední zkušenosti s Pavlem.

Jana měla překrásné dětství, otec dělal pro rodinu vše. Byla pro něj na prvním místě, Jana je jemu i matce za mnohé vděčná. Bohužel Jana očekávala, že tento způsob chování je u muže normální.

Pavel

Pavlovi je 40 let. S Pavlem jsem neměla možnost se nikdy setkat, znám ho pouze z informací Jany, jejího přítele nebo neteře. Dle vyprávění je to muž, který nemá svůj život pod kontrolou. Jana několikrát zmínila jeho duševní labilitu. Dle jejího vyprávění soudím, že je to člověk velmi nevyrovnaný, ale „šikovný“ manipulátor. Několikrát se mu podařilo přesvědčit Janu k návratu. Je to muž, který se choval hrubě a agresivně ke všem svým partnerkám.

Jeho dětství nebylo pravděpodobně nijak zvlášť šťastné, už jako dítě byl problémový. Doma kradl, lhal a tento model chování si přenesl i do svého dospělého života. Jana zmínila, že našla i zprávy psychologů z Pavlova dětství, kde byl několikrát vyslýchán kvůli svému problémovému chování. V současnosti se s matkou vůbec nestýká, ta nemá žádný zájem ani o svou vnučku Alenku. Jana Pavlovu matku nikdy nepoznala. Nebyla ani na jejich svatbě.

Klíčové a přelomové momenty

Seznámení a svatba

Pavel zaujal Janu svým pozorným chováním. Svatba byla po velice krátké známosti. Brali se když už byla Jana v jiném stavu. První facku dostala asi týden před svatbou. Po dlouhém Pavlovi omlouvání a ujišťování, že už se to nestane, Jana usoudila, že je to pouze příčina stresu a nijak situaci neřešila. Bohužel po svatbě začalo docházet k stále častějším brutálním útokům, přestože byla Jana těhotná. „*Pak už šlo o normální bití, škrčení, jsem ležela a on mě dusil polštářem a já jsem si držela břicho. To začalo až po svatbě. On mně držel, vytáhnul mě za krk, mně kmitaly nohy ve vzduchu a já jsem si říkala, že to je konec. Jsem si akorát držela to břicho a snažila se ho tlačit od sebe. Co udělá těhotná ženská? Nic.*“ Těhotenství Pavlovi nijak nezabránilo v narůstajícím násilí. Jana popisuje bezmoc, jakou v tomto období cítila. Nejvíce se bála o své nenarozené dítě, které se snažila při útocích chránit.

Manželství

V průběhu manželství se útoky staly stále běžnější. Jana nesměla navštěvovat své kamarádky, rodinu ani známé. Z počátku se Jana nechtěla o svém problému nikomu zmínit. Bála se ostudy a ponížení. Rodinu se svým problémem nechtěla zatěžovat. Postupem času se na otce a bratra začala obracet se žádostí o pomoc. Několikrát Janu i s její malou dcerou odstěhovali k rodičům. Jana se však vždy po dlouhém přemlouvání k Pavlovi vrátila. „*On má „úžasnej“ dar, že umí přemlouvat, přemlouvá, vnucuje se, vysvětluje. Pak tě úplně zblbne, já si nemyslím, že jsem blbá a stejně jsem se většinou nechala ukecat.*“ V průběhu manželství Jana několikrát volala policisty, nebylo to však bezprostředně po útoku, ale například, když ji Pavel zavřel v koupelně a ona nevěděla, kde je dcera a co sní je. Policisty volali i sousedé. Jana musela neustále čelit nadávkám, že je neschopná, že jí musí živit, přestože byla na mateřské dovolené. To ovšem nebyla pravda, protože spoustu věcí v domácnosti jim koupili právě Janiny rodiče. Jana také po večerech šila a tím se snažila našetřit nějaké peníze pro domácnost. Tyto peníze ale Pavel utratil za alkohol a hrací automaty. Když jsem se ptala Jany, jestli byl u Pavla alkohol spouštěcí mechanismus odpověděla, že ne. Ano násilí se dělo častěji po požití alkoholu, ale nebylo jím podmíněno. „*Dělo se to i bez alkoholu. Tenkrát jsme se o tom bavili i v tý poradně a říkali, že spouštěcím mechanismem nebyl alkohol.*“

Odchod a rozvod

Poslední kapkou pro Janu a konečným důvodem bylo, když přistihla manžela při nevěře s její kamarádkou. Nastěhovala se ke svým rodičům, kteří jí v té době velmi pomohli. Matka se starala o Alenku a velkou měrou se podílela na celé její výchově. Rozvod byl velmi komplikovaný. Několik stání proběhlo kvůli rozhodnutí o přiřčení Alenky do péče. Pavel se nechtěl smířit s tím, že by Alenka nebyla s ním. Jana ale říká, že tyto problémy vyvolával spíše, aby jí dále ubližoval, než že by byl tak horlivý otec, který chce svou dceru po péče.

Přestože byli rozvedeni, několikrát se stalo, že Pavel Janu fyzicky napadl, nemluvě o neustálých výhrůžkách. *„Ještě jednou, když jsme se rozvedli tak mě přemluvil, abych mu dala poslední šanci. Tak mě přemluvil, že na svátky pojedem na hory. Druhého ledna jsem nastupovala do nové práce a já nastupovala s monoklem, s oteklým okem, měla jsem tam jenom malou škvíru, že jsem ani přes něj neviděla.“*

Současnost

V současné době Jana žije v chalupě. Tu jí a Alence koupil její otec. Tu rekonstruuje se svým současným přítelem, se kterým má půlročního chlapečka. S Alenkou dochází do psychologické poradny, protože pro Alenku její dětství bylo velice těžké. To že viděla, jak její otec bije matku a byla při většině hádek, se podepsalo na jejím chování. To je trochu problematické. Neumí správně komunikovat se svými spolužáky, kteří ji za její chování často vylučují z kolektivu. Další ránou pro Alenku byla smrt babičky, která se o ní dlouho starala. Dnes se Jana se svým bývalým manželem nestýká. Vidí ho jen zřídkakdy, když chce vidět Alenku, ta k němu ovšem nechce chodit. Jana ví, že se traumat způsobených domácím násilím jen tak nezbaví.

Mohu ale říci, že Jana mi připadá spokojená se svým nynějším životem. Doma jsem měla možnost se bavit s Alenkou a Janiným přítelem. V domě panovala pohoda a rodinný klid. Bylo vidět, že se všichni přítomní mají rádi a je jim společně dobře.

Zajímavé momenty

U Jany mě překvapilo, že i po podání několika trestných oznámení na manžela nedošlo k odsouzení. Pro upřesnění uvádím citaci.

„Ale i to, jak mě jednou zmlátil před tím mekáčem na veřejnosti a pak se mu nic nestalo. Tam přitom přijel hned brácha a táta, protože jsem jim volala. Brácha se mnou jel na policajty, k doktorovi a všechno se mnou oběhl. Měla jsem to podložený a stejně se mu nic nestalo, nic vůbec.“

4.8 Příběh Dominiky

Obecné informace

ona: Dominika 39

vzdělání: střední odborné s maturitou

současný stav: vdaná

povolání: účetní

on: Martin 37

vzdělání: střední odborné učiliště

současný stav: ženatý

povolání: podnikatel

doba trvání vztahu: 16 let

děti: dva chlapci

Abstrakt

Dominika žije 16 let se svým manželem, který ji fyzicky, ale hlavně psychicky napadá. Musí čelit neustálému psychickému ponižování. Má dvě malé děti. Pracuje jako účetní a manžel podniká. Největším problémem je manželova podezřívavost a žárlivost. Přesto on sám byl několikrát nevěrný. Dominika s ním setrvává, protože mají dva malé syny. U Martina se střídají hezká období s těmi špatnými. Ona vždy uvěří, že se bude chovat hezky.

Aktéři příběhu

Dominika

Dominiku znám již několik let, ne nijak důvěrně, ale měla jsem možnost se s ní několikrát bavit a vidět i chování jejího manžela. Rozhovor s ní jsem měla domluven asi půl roku předem. Byly jsme dohodnuty, že se ozvu a stanovíme si přesný termín. Dominika ovšem začala z dohodnuté schůzky couvat a bylo na ní vidět, že se ji do rozhovorů nechce. Po asi třech pokusech o domluvení schůzky jsem Dominice poslala

email, jestli by byla ochotna zodpovědět mé otázky alespoň pomocí emailů. S tím souhlasila. Bohužel jsem tak přišla o přímý kontakt, ale musím chápat její obavy z našeho společného rozhovoru. Stále žije se svým manželem, kterému by jen těžko zdůvodňovala kam jde.

Dominika měla krásné dětství. Svým rodičům je velice vděčná za výchovu jakou jí poskytli. V rámci finančních možností se rodiče snažili dopřát svým dětem vše po čem toužily. Dominika má i v současnosti s rodiči a sestrou hezký vztah.

Martin

Martin je o dva roky mladší než Dominika. Pochází ze tří bratrů, z nichž je výrazně nejmladší. S otcem vyrůstal jen několik let. Po rozvodu rodičů se dostal do péče matky, která zde neplnila svou funkci. Nestarala se o něj, nenašel u ní psychickou oporu, kterou potřeboval. I jeho otec matku v jeho dětství fyzicky napadal. Po rozvodu si matka stálého přítele nenašla. Měla jenom občasné známosti. Často svému synovi vyčítala, že je sama jen kvůli němu.

Martin je o jedenáct let mladším bratrem Luboše z rozhovoru č.1.

Klíčové a přelomové momenty

Seznámení

Dominika se seznámila se svým budoucím manželem na oslavě narozenin, kde ji okamžitě zaujal. Líbilo se jí na něm jeho jemné a pozorné vystupování. Zpočátku se bála, aby mu nevadilo, že je o dva roky straší, ale ujistil ji, že mu to vůbec nevadí. Asi po dvou měsících chození se k němu nastěhovala.

Manželství a společný život

Po několika měsících společného soužití se projeví jeho násilnické sklony. Nejčastěji se to projevovalo, když byl posílněn alkoholem.

Po svatbě se začala Dominika dostávat do konfliktů s jeho matkou, se kterou bydleli ve společném domě. I ta ji několikrát slovně i fyzicky napadla. Dominika čekala zastání a oporu ve svém manželovi, to se však nestalo. Hádky mezi manžely podněcovala a

zastávala se Martina. Vztah Martina a jeho matky byl dost problematický. Neustále se s ní dostával do hádek a několikrát ji i fyzicky napadl. Když se mu Dominika snažila vysvětlit, že takhle by se ke své matce chovat neměl, bylo jí řečeno, že to není její věc, tak aby se do toho nepletla. Hádky mezi manželem a tchýní byly na denním pořádku. I toto napětí vztah Dominiky a Martina neustále zhoršovalo. Problém se částečně vyřešil, když matce našli podnájem v nedalekém bytě.

Dominika doufala, že teď bude snad vše lepší, ale chování jejího muže vůči ní se téměř nezměnilo. Byla pod neustálým dohledem, musela čelit ponižování a urážkám. Nic se nezměnilo ani po narození dvou synů, které si Martin strašně přál. S dvěma syny nemohla Dominika věnovat veškerou pozornost svému manželovi, což se mu nelíbilo a na své syny začal žárlit. Jeho nadávky začaly směřovat i vůči dětem. Fyzickému násilí vůči dětem se podařilo Dominice zabránit. Po jedné facce, kterou dal jednomu ze svých synů mu Dominika řekla, že pokud se tak stane ještě jednou, udá ho.

Dominika se snažila z tohoto vztahu odejít, v tom jí velice pomáhala její rodina. Když už měla sehnaný byt a schylovalo se ke stěhování, manžel ji po dlouhém slibování přesvědčil ať neodchází. Vyhrožoval ji, že pokud odejde, nikdy už své syny nebude chtít vidět. Toto svým synům udělat nechtěla, proto ze stěhování sešlo. Hádky často probíhaly kvůli penězům a jejich finanční situaci. Manžel Dominiku obviňoval, že ji musí živit a ona nic nedělá, přestože mu pomáhala v podnikání, starala se o děti a domácnost.

Manžel byl Dominice několikrát nevěrný, když na to přišla, snažil se to popřít.

Současnost

Pro Dominiku je v současnosti nejtěžší vědomí manželových nevěr a její pocit bezmoci. Podařilo se jí dosáhnout toho, že jí manžel fyzicky nenapadá, o to jsou ale horší jeho nadávky, neustálé ponižování a srážení Dominičina sebevědomí. Dochází u nich i k sexuálnímu násilí, o tom Dominika odmítla mluvit. Stále prý uvažuje nad tím, že by odešla, neví ale, jestli se jí to někdy skutečně podaří uskutečnit. Dominika říká: *„Můj život mi připadá, jak na horský dráze. Jednou dole jednou na hoře a to je celý můj vztah, který máme s manželem.“*

Zajímavé momenty

Jak už jsem zmínila agresori rozhovorů č.1 a č.3 jsou bratři. Uvedla bych zde výpověď Dominiky, která mluví o své švagrové. „*To jsem nejvíce řešila se svoji švagrovou, která měla ještě těžší život než já. Když jsme se viděly vždy jsme si povídaly a vyprávěly, jak jsou si bráchové podobný ve všech směrech. Snažily jsme si navzájem radit, ale ve spoustě věcí to prostě nejde, vždy když mi vyprávěla o svých problémech, tak jsem si říkala, že na tom nejsem tak špatně. Nakonec měla oporu ve svých dětech a našla sílu opustit manžela. Doufám, že už jí čeká jenom krásný život.*“

4.9 Kontrastující srovnání případů

V této fázi výzkumu srovnám všechny tři získané narativní rozhovory vedené s oběťmi domácího násilí, s cílem vybrat a zobecnit fakta, která nejvíce souvisí s tímto problémem. S problémem, který je předmětem mé bakalářské práce.

Pro účely srovnávání jsem vytřídila několik životních úseků, z nichž se budu snažit vyextrahovat společné a rozdílné rysy platné u všech tří rozhovorů.

Srovnávané oblasti života

- dětství obou partnerů
- manželství
- těhotenství
- druh agresivního chování partnerů
- využití pomoci neziskových organizací, specializujících se na pomoc obětem domácího násilí

Dětství

U všech tří případů jsem objevila zajímavou skutečnost. To, že pokud se dítě setká s domácím násilím nebo má problematické dětství, jako u všech třech agresorů, je věc, kterou se můžeme dočíst v desítkách odborných publikací. Ve své práci jsem našla skutečnost, že ženy, které mají bezproblémové a pohodové dětství, mají větší

tendence do cyklu domácího násilí upadnout. Tento fakt bych zdůvodnila jejich představou o ideálním životě, kterou získaly v dětství. Nečekají, že ony by v budoucnu neměly takovou rodinu, v jaké vyrůstaly ony. Stále žijí v představě nějakého ideálu rodiny a přesvědčují se o změně svého manžela.

Manželství

Ve všech případech byl vstup do manželství provázen s počátkem nedůvěry a zklamáním, protože ve všech třech případech se nedlouho po svatbě začaly projevovat partnerovy agresivní sklony. Ženy se v této fázi domnívaly, že dokáží svou láskou partnera změnit.

Ve všech třech případech se shodně jednalo o období, ve kterém se partner neprojevil tak, jak očekávaly.

Rozdílem je délka časových období, po jakou byly s partnerem. V prvním případě se jedná o dlouhých 24 let, než se konečně žena odhodlala svého manžela opustit. Ve druhém případě se jedná o dobu tří let, která je oproti prvnímu případu o dost kratší. Ve třetím případě je žena 16. rok ve svazku manželském.

Těhotenství

U všech žen jsem se setkala se stejným myšlením pokud šlo o období těhotenství. Každá s příchodem potomka očekávala zlepšení a uklidnění situace. Domnívaly se, že narozené dítě v partnerech probudí otcovské pudy a změní se. Smutným a odstrašujícím zjištěním je, že fyzické napadání neustalo ani v období těhotenství. Všechny ženy se v tomto období velmi obávaly o zdraví svého nenarozeného dítěte.

Druh agresivního chování partnerů

Ve všech případech se jednalo o fyzické a psychické násilí. Do jaké míry a jak intenzivně docházelo k násilí fyzickému, bylo u jednotlivých žen rozdílné. Psychické násilí bylo všude na denním pořádku. Ženy byly neustále vystavovány potupným

poznámkám manžela, ponižování a shazování. Všechny ženy se zmínily, že partnerovy psychické útoky byly zaměřeny na neustálé snižování sebevědomí. Agresoři se tím snažili v ženách navodit pocit méněcennosti, závislosti a toho, že samy nejsou ničeho schopny.

Využití pomoci neziskových organizací, specializujících se na pomoc obětem domácího násilí

Ve dvou ze tří uvedených případů se ženy obrátily na krizovou telefonickou linku pro oběti domácího násilí. Obě ženy byly z telefonátů pohoršené, shodně uvedly, že jim operátoři v ničem nepomohli. Operátoři zmiňovali jen obecně známá fakta a ženy se konkrétní pomoci nedočkaly. Jedna dokonce uvedla, že operátor, kterému se dovolala, byl protivný. Třetí žena zatím doposud žádnou pomoc neziskových organizací nevyhledala, ale do budoucna to nevyklučuje.

4.10 Výsledky výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumu bylo proniknout do problematiky domácího násilí, zachytit životní historii žen, které mají s domácím násilím osobní zkušenost. Na začátku jsem si stanovila výzkumné otázky, na které jsem v průběhu výzkumu hledala odpovědi. V závěru bych chtěla stručným shrnutím krátce odpovědět na tyto otázky.

Hlavní výzkumná otázka

Existuje společná charakteristika žen, které se staly oběťmi domácího násilí?

Hlavní otázka byla rozdělena do specifických podotázek

- a) Jaká žena se stává obětí domácího násilí?
- b) Jak se projevuje agresivní chování partnerů?
- c) Jaké společné rysy najdeme u agresorů?
- d) Co ovlivňuje vznik domácího násilí a kdy vzniká?

Nyní bych ráda krátce odpověděla na předem stanovené výzkumné otázky.

Ad a) Jaká žena se stává obětí domácího násilí?

Všechny tři ženy, které se kvalitativního výzkumného šetření účastnily, měly šťastné, spokojené dětství, které vedlo k vytvoření iluzí o jejich budoucím životě. Nechci jakkoli směřovat k tomu, že ženy se spokojeným dětstvím se stanou oběťmi domácího násilí. Pouze poukazují na to, že pokud se tato žena dostane do vztahu s mužem, který projevuje agresivní sklony, může přesto ve vztahu i přes to setrávat.

Ad b) Jak se projevuje agresivní chování partnerů?

Agresivní chování partnerů má podobu fyzického nebo psychického násilí. Nejčastější formou domácího násilí je ponižování, vyhrožování a vydírání. Dále ženy často zmiňovaly tzv. zneužívání „práv muže“ a sociální izolaci. Násilí často vznikalo z důvodů partnerova domnění, že všichni slouží jemu. Vše se mu podřizuje a on je středem vesmíru. Sociální izolace se projevovala tím, že ženy nesměly mít své přátele. Agresoři se snažili zabránit kontaktu s jejich rodinami, snažili se je odříznout od ostatních, aby neměly možnost si s někým o svých problémech pohovořit. Snažili se v nich navodit pocit, že ony samy mohou za nastalou situaci. Ženy se pak styděly o svých problémech někomu říci.

Účastnice výzkumu se shodovaly na tom, že příčinou manželových násilnických sklonů byla ekonomická situace. Bylo jedno, zda mají opravdu omezené finanční prostředky, nebo je to jen partnerův pocit. Finance vyvolávaly u agresorů pocity frustrace, které vedly k následnému napadání partnerky.

Ad c) Jaké společné rysy najdeme u agresorů?

Agresory většinou bývají muži, kteří neprožili spokojené dětství. Naopak pro ně bylo značně traumatizující. Ve všech případech muži měli matku neplnící základní mateřské funkce. Ani v dospělosti žádný z nich s ní nemá dobrý vztah.

Společnou charakteristikou mužů páchajících domácí násilí je umění manipulovat s lidmi, aby jim bylo uvěřeno. Častým rysem, který se u nich projevuje, je přetvářka.

Většinou okolí netuší, jakým mužem je doma. Na veřejnosti se chovají jinak než v soukromí domova.

Všechny ženy shodně uvedly, že jejich partner musí trpět duševní chorobou nebo poruchou.

Ad d) Co ovlivňuje vznik domácího násilí a kdy vzniká?

Intenzitu agresorových útoků mohla přítomnost alkoholu zvýšit, ale v žádném z uvedených případů se nejednalo o agresivní chování způsobené pouze v důsledku požití alkoholu.

Tato otázka je k zodpovězení poněkud problematická. Řekla bych, že pokud je partner schopný domácího násilí, nepotřebuje k němu žádný důvod. Jsou to spíše nesmyslné záminky, proč ženu nebo děti fyzicky a psychicky napadat. To se mi ověřilo i při mém výzkumném šetření. Všechny ženy uvedly, že nikdy netušily, jakou absurdní záminku si partner pro svůj útok vybere.

Závěr výzkumného šetření

Cílem výzkumu je hlubší rozbor a pochopení fenoménu domácího násilí, s pozorností upřenou na osobnost oběti, v mém případě ženy. Žena jako oběť domácího násilí se stala hlavním předmětem zájmu výzkumu.

Ve výzkumu popisuji zlomové okamžiky životů žen. Uvádím citace z narativních rozhovorů pro lepší pochopení jejich situace a pohledu na věc. Vybírám zajímavé postřehy a momenty jejich životů s agresorem. Například u první respondentky mě zaujalo přirovnání jejího psychologa. V něm se jí snažil vysvětlit, proč týrané ženy, zůstávají u partnerů. Dále porovnávám aspekty jejich příběhů a pokouším se nalézt vzájemné souvislosti. V závěru výzkumného šetření odpovídám na předem stanovené výzkumné otázky.

Díky kvalitativnímu výzkumnému šetření se mi podařilo odkrýt několik nových souvislostí, týkajících se této problematiky. Například to, že muži napadající své

partnerky nemají dobrý vztah se svou matkou. Z toho usuzují, že špatný vztah k matce tvoří jeden ze zásadních znaků mužů, kteří se dopouštějí násilí vůči partnerkám. Agresoři pocházejí z problematických či rozvrácených rodin. Jako zásadní zjištění se ukázalo šťastné a klidné dětství všech dotazovaných respondentek. Všechny tři ženy mají dobré vztahy se svou rodinou. Jejich otcové v dětství zodpovědně plnili funkci hlavy rodiny. Ženy vstupovaly do života s představou, že všichni muži jsou takový. Účastnice výzkumu shodně uvedly své počáteční naivní představy o mužích a vztazích.

Společné znaky u agresorů jsou přetvářka na veřejnosti a dobrá schopnost manipulace. Ženy popisují situace, ve kterých je partner znovu a znovu dokázal přesvědčit, aby neodcházely nebo se vrátily k němu zpět. Agresoři vnímali ženy jako nerovnocenné bytosti, které nemají právo rozhodovat o vlastních záležitostech. Ať se jednalo o finance nebo to s kým se budou přátelit. Dvě ženy stejně uvedly, že partner musí trpět nějakou duševní chorobou, ale nemají na to žádná lékařská potvrzení. Rozdílným znakem bylo chování agresorů k dětem, pouze u jednoho ze tří případů docházelo k fyzickému násilí u vůči dětem. Zbylí dva násilníci nemají ke svým dětem vřelý vztah, ale fyzicky jim nikdy neubližovali.

Překážkou výzkumu bylo, že se jedna z respondentem bála o svém problému mluvit, proto musel být rozhovor uskutečněn pomocí emailové komunikace. Postoj této respondentky je pochopitelný, protože stále ještě žije s agresorem ve společné domácnosti.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá tématem domácího násilí na ženách. Domácí násilí je fenoménem současné doby. Začíná se o něm stále více hovořit a pomalu se dostává do povědomí lidí. Děje se tak především díky neziskovým organizacím a médiím. Hovořit o tomto celospolečenském problému pokládám za velmi důležité, i to mě motivovalo k sepsání bakalářské práce.

V práci popisuji tento jev a pojmy s ním související. Uvádím základní dělení druhů a forem domácího násilí, stručně se zmiňuji také o historii. Zabývám se preventivními programy, organizacemi pomáhajícími obětem, úlohou výchovy a společnosti v dané tématice. Uvádím současnou legislativu České republiky upravující pomoc obětem domácího násilí.

Odborná literatura je k této problematice bohatá. V současné době je k dostání mnoho knih zabývajících se domácím a partnerským násilím. S jejich hledáním a sháněním jsem velké problémy neměla. Legislativa a zákony jsou volně přístupné na internetu, proto jsem jich mohla při psaní využít. Na internetu se můžeme setkat s mnoha články, tykajících se problematiky domácího násilí. Bohužel jsem na jejich pravdivost nemohla spoléhat, tudíž jsem čerpala zejména z dostupné literatury a oficiálních webových stránek.

V rámci bakalářské práce jsem uskutečnila kvalitativní výzkumné šetření. Proběhlo metodou biografického designu, pomocí narativních interview. Výzkumné šetření proběhlo s třemi ženami, které se s domácím násilím setkaly na vlastní kůži. Získat respondentky nebylo nijak problematické, jelikož jsem je znala ještě před sepsáním bakalářské práce a o jejich problému jsem věděla. Bez větších obtíží se mi podařilo je přesvědčit, aby mi poskytly rozhovory, které jsem následně využila do výzkumného šetření. Jediným problémem bylo zrušení schůzky poslední účastnice výzkumu. Proto proběhlo dotazování pomocí emailu. Při sepisování a analýze poznatků jsem čelila velkému množství informací získaných narativními rozhovory. Čekal mě těžký úkol, musela jsem vyhodnotit, co je pro mě důležité a přínosné.

Hlavní cíl práce a výzkumu se mi podařilo splnit. V první části práce nabízím teoretické poznatky, týkající se oblasti domácího násilí. Tato tematika je tak široká, že jsem nemohla využít ani všech dostupných zdrojů a informací, kvůli limitu rozsahu bakalářské práce. V rámci výzkumného šetření popisuji životní historii žen, které se s domácím násilím osobně setkaly. Rozdělila jsem jejich vyprávění do zlomových životních událostí. Dále jsem stanovila společné oblasti, které jsem následně srovnala a vyvodila z nich zajímavá zjištění a poznatky. Například žádná z dotazovaných žen nevyužila pomoci, nabízející neziskovými organizacemi. Všechny shodně uvádějí, že útoky neustaly ani v době těhotenství. Další zjištění uvádím, v kapitole, kde zodpovídám předem stanovené výzkumné otázky. Dospěla jsem k závěru, že ženy, které prožijí šťastné a spokojené dětství mohou mít zidealizované představy o životě, a proto se mohou snáze stát oběťmi domácího násilí.

LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, c2009, ISBN 9788025454220
2. BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, ISBN 978-802-5117-866
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Koláčková. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-807-3678-180
4. ČERMÁK, I. *Myslet narativně (kvalitativní výzkum „on the road“)* [online].c 2002 [cit. 19. březen 2006] dostupný z WWW: <rorschach.cz/clanky/narativ.htm>.
5. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6
6. GJURIČOVÁ, Šárka, KOCOURKOVÁ, Jana, KOUTEK, Jiří. *Podoby násilí v rodině*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, ISBN 9788070214169
7. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, ISBN 8073670402
8. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, ISBN 80-7367-269-3
9. KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010, Psychologie (Portál). ISBN 9788073677459
10. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, ŽATECKÁ, Eva, DÁVID, Radovan, KORNEL, Martin. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. V Praze: C.H.Beck, 2011. Beckova skripta, ISBN 978-80-7400-381-3
11. MADAR, Zdeněk. *Slovník českého práva*. 3. rozš. a podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2002, ISBN 9788072013777
12. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Editor Oldřich Matoušek, Pavla Kodymová, Jana Koláčková. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-807-3678-180
13. *Piata žena: aspekty násilia páchaného na ženách*. 1. vyd. Bratislava: Aspekt, 2001, ISBN 808554928X
14. STŘÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200

15. ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-690-2
16. ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, Psyché (Grada). ISBN 9788024705866
17. ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0
18. VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-86131-76-4
19. VOŇKOVÁ, Jiřina, SPOUSTOVÁ, Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, ISBN 9788090362673

Právní předpisy

20. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
21. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
22. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů
23. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Internetové odkazy

24. AVON: Proti domácímu násilí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.avonprotidomacimunasili.cz/index.php?www=sp_detail&id=21&navigaion_id=1
25. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/
26. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/
27. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ: Pomoc obětem trestných činů v ČR. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.bkb.cz/o-nas/publikacni-cinnost/
28. Domaci nasili.cz [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.cz/domaci-nasili/
29. Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.domacinasili.estranky.cz/clanky/clanky/typy-osobnosti-obeti-domacihonasili.html

30. Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z:
www.domacinasili.cz/nasilne-osoby/zatim-vime-vic-o-ohrozenych-osobach
31. Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:
www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2006-stem/
32. Domaci nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:
www.domacinasili.cz/uvodni-strana/vice-o-projektu/
33. DONA linka: Pomoc obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19].
Dostupné z: www.donalinka.cz/index.php
34. Gender, rovné příležitosti, výzkum. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z:
<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2007010607>
35. Koordona: Koalice organizací proti domácímu násilí. [online]. [cit. 2012-03-20].
Dostupné z: www.koordona.cz
36. Magdalenium: Pomoc obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19].
Dostupné z:
<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643226>
37. ROSA: Občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.rosa-os.cz
38. ROSA: občanské sdružení nabízející komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí. [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>
39. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:
www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf
40. Stop nasili.cz. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:
www.stopnasili.cz/verejnost/kampan-proti-dn.html
41. SKP centrum o.p.s.: Poskytovatel sociálních a zdravotních služeb. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovym-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2
42. Vláda České republiky. [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z:
www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/prevence-domaciho-nasili/vybor-pro-prevenci-domaciho-nasili-30381/

PŘÍLOHY

Příloha č.1 Ukázka narativního interview

Lenka

Jaká byla vaše finanční situace, jak jste se podíleli na financování domácnosti?

Neustále byl frustrován, že nemáme dostatek peněz a bylo jedno, jestli jsme jako na začátku vydělávali patnáct set, nebo pak ke konci sto tisíc měsíčně, tak ta frustrace tam byla úplně stejná. Podnikali jsme spolu, tudíž peníze šly do jedné kasy, kde on si rozhodoval o tom, co se za to koupí, do čeho to bude investovat, takže i když já jsem pak měla na starost určité věci, chod krámu a penzionu, tak mě zabraňoval, abych, když jsem potřebovala něco zainvestovat, koupit zboží, tak jsem nemohla. Třeba paradoxní situace byla, že jsem odevzdávala tržbu jemu a když jsem potřebovala peníze na zboží, tak na mě řval, že mně je nedá.

Po dobu trvání vztahu měla jsi někoho, komu ses mohla svěřit, kdo by ti pomohl?

Ne neměla jsem nikoho, protože jsme se vzali takhle mladý a jemu se od začátku nelíbilo, že bych se měla stýkat s někým jiným, takže mě od všech známejších, kamarádek odstříhнул. Odstříhнул mě i tím, že jsme bydleli na různých samotách, takže jsme neměli možnosti dostat se k jiným lidem. Neměla jsem vůbec nikoho. Moje rodina, moje maminka nefungovala nikdy jako moje opora, já jsem se jí nikdy nesvěřila, takže tam nefungoval vůbec nikdo. Časem, až když se oženil ten jeho mladší bratr, tak jsem se po těch letech začala svěřovat svému švagrovému, která měla s ním malinko podobný problémy, takže jsme se navzájem svěřovaly. Poprvé jsem se svěřila po devíti letech manželství, když jsem měla sraz se třídou ze střední a jak jsem se napila, tak jsem někdejší nejlepší kamarádce něco trošku řekla. Po devíti letech jsem tedy poprvé vypustila z pusy něco, jako že u nás není všechno v pořádku.

Bylo i období, kdy manžel jezdil pracovně na víkend pryč, takže jsem jela k jednomu známému na kafe, s ním jsem se znala přes dceru, že chodila s tou jejíž do třídy. Jim

jsem se s něčím svěřila. V té době jsem i utekla, to jsem měla ještě jenom dvě děti a oni mi tak trošku pomáhaly i jenom tím, že jsem jim to mohla říct.

Takže jsi utekla? Proč jsi se vrátila zpátky?

Protože za mnou přijel, chtěl abych se vrátila. Asi hodinu trvala debata, kdy jsem mu říkala, že se už nevrátím, že už to dál snášet nebudu, že už chci pryč. Po té hodině asi zjistil, že to myslím vážně, že se nevrátím a začal mi říkat, že si všechno uvědomuje, co dělal, že už to dělat nebude, že chce abych se vrátila, že už mě nebude mlátit, budu moc chodit kam budu chtít a že se napraví. Já mu to v tu chvíli věřila. Vyjmenoval mi všechno co dělal a o čem dřív tvrdil, že o tom neví. Tak jsem mu řekla, dobře, že to ještě zkusím. Já jsem mu říkala, že přijedu druhý den, ale on si radši pro jistotu už odvezl děti, abych si to nerozmyslela a určitě se vrátila.

To bylo pondělí, možná neděle a pak se jako asi čtyři dny snažil, jsem cejtla, že se zuby nehty drží, aby mu to neujelo a naběhnul do těch samejch kolejí. V pátek v něm ale všechno to přetlakování nevydržel a ten výbuch vydal za celý ten týden, co se „snažil“.

A co jsi si potom řekla?

Že to je v prdeli, jenže už jsem byla z toho všeho tak psychicky oslabená, že jsem neměla sílu už odejít.

Máš teda nějaký nápady, co by šlo změnit, aby to ženám ohroženým domácím násilím pomohlo?

Můj názor je takovej, že ta ženská, musí sebrat všechny svoje síly a musí si uvědomit, že je na to sama, že ji nikdo nepomůže a musí si pomoci sama. To je můj názor, ale samozřejmě tím neříkám, aby se zrušily tyhle pomáhající organizace. Určitě spoustu ženských zachránily, že jim nabídly, že mají kde přespat. Dá se to zneužít i podle mě, nechtěla bych se dostat do azylového domu, kde bych po tom, co jsem prožila, byla mezi ženskejma, který si na to jenom hrajou. Prostě jsem zjistila, že jsem celý ty roky čekala na něco, že se něco stane, že někdo přijde, kdo mě zachrání, že mě pomůže

Pán Bůh, ke kterému jsem se modlila. A pak jsem pochopila, když jsem na tom byla fyzicky a psychicky tak špatně, že jsem ani tu fyzickou sílu neměla, abych si ty kufry sbalila. Zkrátka jsem zjistila, že mi nepomůže ani ten Pán Bůh, ten mi teda pak dal sílu, ani nikdo. Když jsem se rozhodla, že odejdu, tak jsem se začala znova modlit a myslím si, že jsem tu sílu dostala. Musí si každá ženská uvědomit, že je sama. Ano, někdo může říct a co přátelé, jenže tahle žena, která je opravdu týraná, a to roky, tak nemá přátele, protože je nemůže mít. Ona s nima přestane postupně komunikovat, přestane se jim ozývat na maily, zprávy, takže oni si myslí, že nemá zájem o to přátelství. Takže ona v době, kdy chce odejít, žádné přátele nemá, je sama a musí sebrat poslední zbytečky sil. U mě k tomu byl největší důvod děti, já sama bych už tu sílu nenašla a radši bych tam umřela, ale prostě jsem viděla, že ty děti by tam už nevydržely, že by je i zabil, protože už dospíval syn a u něj jsem cítila, že by si to nenechal líbit. Takže můj odchod byl pak vyloženě kvůli dětem. Ty mě k tomu dotlačily, v dobrém slova smyslu. Pomohly mi si uvědomit, že už je tam nemůžu nechat vystavovat tomu, čemu jsem je tam nechávala vystavovat dvacet let.

Co teď k němu cítíš? Co jsi cítila na začátku v průběhu vztahu a teď?

Ze začátku jsem si myslela, že jsem zamilovaná, zpětně teď říkám „myslela“, ale pak okamžitě, jak jsem si ho vzala, tak to všechno postupně začalo. Takže já jsem si několikrát kladla otázku, dlouhý roky jsem se sama sebe ptala, jestli ho mám ráda a bylo to asi po deseti možná patnácti letech, když jsem se po tisíci zeptala, tak jsem si jasně odpověděla, ne já ho nemám ráda. A ten stav trval od začátku, jen jsem to neuměla pojmenovat. A definovala jsem to až po tý době. Takhle bylo by zcestný, kdybych tady vykládala tyhle věci a pak bych na konci řekla, že ho mám ráda. Nevím, jestli toho jsou některý ženský schopný, ale to je naprostej nesmysl, to si odporuje. Já říkám, že se takhle choval, tak proč bych ho měla ráda? Tam nebyl jedinej důvod, abych ho měla ráda. A postupně, když jsem si na tu otázku odpověděla a zjistila jsem, že ho nemám ráda, tak jsem to začala zkoumat hloub a hloub a zjistila jsem, že ho vlastně nenávidím jako člověka. V současné době jsem... No první rok, co jsme odešli byl hodně krušnej, to jsem byla asi po psychický stránce na tom nejhůř, na dně z toho, že jsme zůstali sami. A jestli jsem měla pocit, že nějaký přátele mám, tak ten jsem rychle ztratila, protože jsem byla úplně sama. Takže jsme se ocitli s dětma v naprostý izolaci, úplně sami v těch nejhorších sračkách, co mohly bejt. S tím, že ještě manžel vykládal po okolí a známech,

že to není pravda, že nám nic nedělal. Měla jsem pocit, že mi nikdo nevěří. Z čeho už jsem se teď dostala. Asi před rokem, co jsem se se svoji sestrou, o hodně starší, bavila. A ona říkala, že aby mi bylo dobře, že je důležitý odpustit, říci si v duchu „odpouštím ti“. To jsou takovýto bláboly, co se všude píšou, ale po tom, co jsem se s ni bavila, tak jsem si o tom asi tři dny přemýšlela. Sama pro sebe jsem si najednou řekla, že mu odpouštím, ale odpustit neznamena zapomenout. Tak jsem si prostě řekla, že mu odpouštím. Chtěla jsem mu to i napsat do mailu nebo zavolat, nějak jsem se k tomu nedostala, on by to stejně asi nepochopil. To jsem si takhle řekla a myslela jsem si, že i ty nejhorší sny, co se mi pořád zdály, že už je to za mnou. Ale bohužel, po dvou letech pryč vám stačí i taková věc, že jsem se koukala na film Lidice, kde to nemělo s týráním partnerským nic společného. Ale prostě tam docházelo k bezpráví na lidech a viděla jsem tam ty děti, který křičej a vzpomněla jsem si na to, jak křičely moje děti. Já jsem se na celej film Lidice dívala a celej ten film a potom jsem cítila strašnou a hlubokou nenávist k manželovi, k bývalému manželovi, to se asi nikdy nenaučím říkat. A měla jsem v sobě takovou nenávist, že jsem měla chuť sednout do auta a jet ho zabít. To ať si přebere, kdo chce, jak chce, ať si to klidně nechá rozebrat psychologama, co mě k tomu přivedlo. Ale tam v ty hlavě to bude pořád. Člověk může začít nějakým způsobem žít, vytvořit si nový život, žít spokojeně, ale ono to tam pořád je. Pak stačí film, třeba jako ty Lidice. A já tam viděla to násilí a bezpráví, jak se na těch lidech koná a asociovalo mi to násilí a bezpráví, který bylo vykonávaný na mě a na mejch dětech. A celej film jsem jenom nenáviděla svýho manžela. To jsou asi moje pocity, který k němu zrovna teďka chovám. Kdyby ses mě zeptala před tejdnem, tak bych řekla, že jsem relativně v pohodě, že se nazabevám nějakějma starejma věcma, že jsem v klidu a snažím se jít kupředu. Ale stačí, když do mě vhodně zvoleným způsobem dloubnete a všechno tam je. A toho se nezbavíte nikdy. To tam bude.